

Fontys OSO
Master Special Educational Needs

Taakspel en positivo's ingezet in de klas.

Hoe een groep 8 verandert door het spelen van een “spel”.

Praktijkonderzoek
Master Special Educational Needs
Leerroute: Gedragsspecialist
Charlotte Boeijen

Lesplaats: Amsterdam
Studentnummer: 2133748

Begeleid door Mw. W.P. van Adrichem

Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
2009-2010

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Voorwoord.....	6
Hoofdstuk 1 Algemeen idee.....	7
1.1 Verkenning van de praktijk.....	7
1.2 Onderzoeksvragen en deelvragen.....	7
1.3 Hoe relateert dit onderzoek aan mijn POP?.....	8
1.3.1 Welke thema's of vraagstukken komen er terug in dit praktijkonderzoek?.....	8
Hoofdstuk 2 Verkenning.....	11
2.1 Wat is er aan de hand in de klas?.....	11
2.2 Waarom is er voor Taakspel gekozen?.....	11
2.3 In hoeverre is Taakspel ook oplossingsgericht werken?.....	12
2.4 De achtergrond van Taakspel.....	12
2.5 Verschillen tussen Taakspel en Good Behaviour Game.....	13
2.6 Theoretische uitgangspunten van het Taakspel.....	13
2.7 Conclusie na bestuderen van de literatuur.....	14
2.8 Is Taakspel bewezen effectief?.....	15
Hoofdstuk 3 Plan van aanpak.....	16
3.1 Invoeren van Taakspel.....	16
3.1.1 Specifiek.....	16
3.1.2 Meetbaar.....	16
3.1.3 Accepteren	17
3.1.4 Realistisch.....	17
3.1.5 Tijdgebonden.....	18
3.1.6 Inspirerend.....	18
3.2 De drie fasen van het Taakspel.....	18
3.3 Klassenconsultaties.....	19
3.4 De teams binnen het Taakspel.....	19
3.5 Positief gestelde regels binnen het Taakspel.....	20
3.6 Beloningen bij Taakspel.....	20

Hoofdstuk 4 Uitvoering en resultaten.....	23
4.1 Taakspel introduceren aan de groep.....	23
4.2 Mijn eerste bevindingen over het Taakspel.....	25
4.2.1. Terugblik op eerste bevindingen.....	25
4.3 De uitbreiding van het Taakspel.....	25
4.4 Resultaten besproken.....	26
4.4.1. Regelovertredend gedrag tijdens Taakspel besproken.....	28
4.4.2 Veranderingen binnen de groep omschreven door de begeleider van WSNS.....	29
 Hoofdstuk 5 Conclusie, reflectie en discussie.....	30
5.1.1 Conclusie.....	30
5.1.2 Beantwoording van de onderzoeksvraag.....	30
5.2 Reflectie, persoonlijke ontwikkeling tijdens dit onderzoek.....	32
5.3 Discussie.....	33
5.3.1 Is er bij Taakspel verandering in gedrag bij de leerkracht?.....	33
5.3.2 Verleggen leerlingen als teamleider.....	34
5.3.3 Is het wegnemen van kaartjes positief?.....	35
5.3.4 In hoeverre is Taakspel oplossingsgericht werken?.....	35
5.3.5 Is Taakspel voor alle leerlingen effectief?.....	36
5.3.6 Het werken met Taakspel invoeren op school.....	36
5.3.7 Taakspel inzetten bij inclusief onderwijs.....	37
5.4 Conclusies uit het praktijkonderzoek.....	37
5.5 Aanbevelingen.....	38
 Literatuurlijst.....	39

Bijlagen

1. Rapport WSNS over de groep
2. “Taakspel” erkent als bewezen effectief.
3. Presentatie Taakspel voor het team.
4. Gemiddeld regelovertredend gedrag zonder het Taakspel, 0 meting, tussenmeting en eindmeting.
5. Vragen aan de intern begeleider van basisschool De Driemaster.

Samenvatting.

Op een positieve manier samenwerken met de kinderen in mijn klas. Zorgen voor een prettige sfeer in mijn groep waarbij de kinderen tot leren kunnen komen. Een plek creëren waarbij iedereen zich thuis voelt. Dat is waar ik ieder jaar naar streef. Voor de groep die ik dit jaar begeleid, was dit alles niet vanzelfsprekend en lag er voor mij een grote uitdaging.

Mijn normale manier van werken was mijns inziens niet toerijkend om de sfeer en werkhouding van de groep te kunnen bijstellen. Vandaar dat ik mijn onderzoek op deze groep wilde richten.

In mijn onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal: Kan een leerkracht met behulp van Taakspel mogelijk zorgen voor een goede werksfeer in de groep, voor leerlingen en leerkracht en draagt het bij aan (een stukje) zelfstandigheid en taakgerichtheid van de leerling?

Door het invoeren van Taakspel en het inzetten van oplossingsgericht werken wilde ik op een nieuwe manier deze groep benaderen. Taakspel is op een systematische manier ingevoerd. Het oplossingsgericht werken en het geven van positieve aandacht is tevens geïntroduceerd.

Deze nieuwe manier van werken heeft mij tot nieuwe inzichten gebracht. Ik hoop met dit onderzoek anderen te kunnen meegeven wat deze aanpak voor mij en mijn groep heeft betekend. Tevens hoop ik mensen te kunnen inspireren om aan de slag te gaan met Taakspel en het geven van positieve aandacht.

De opzet van dit onderzoek is er op gericht te onderzoeken op welke manier Taakspel een positieve uitwerking heeft op leerlingen. Specifiek wordt er gekeken naar verbetering in de werkhouding, een afname van regelovertredend gedrag, een toenemende zelfstandigheid en een betere sfeer in de groep. Tijdens de eerste lesweken werd het mij duidelijk dat er een aantal basisvaardigheden in deze groep onvoldoende ontwikkeld waren, zoals aandacht hebben voor uitleg, serieus met de verwerking van de les bezig zijn en leerlingen stelden talloze vragen. Voor mij was dit de stimulans om Taakspel in te gaan voeren. Tijdens het Taakspel staan er steeds drie regels centraal voor de leerlingen. Er wordt niet gecorrigeerd door de leerkracht, maar deze belooft positief gedrag. Taakspel is doelgericht doordat leerlingen werken voor een beloning. Met een week- of maandbeloning in het vooruitzicht gaan de leerlingen aan de slag. Nadat de groep de introductielessen van Taakspel gevolgd hadden, kenden ze de spelregels. Door observaties werd de mate waarin leerlingen zich aan de regels houden duidelijk. Ik vormde groepjes waarin kinderen zitten die zich meestal, vaak, vaak niet en meestal niet/ aan de regels houden. Op deze manier krijgt iedere groep een even zware weging. Tijdens de eerste week zag ik tijdens het spel al ander gedrag in de groep. De leerlingen waren serieus aan het werk en er heerste een rustige werksfeer. Ik merkte dat het voor mezelf ook prettig was om op deze manier te werken, omdat ik tijdens de momenten van Taakspel alleen positief was ten opzichte van de groep. Voor het Taakspel moest ik mijn leerkrachtgedrag aanpassen, niet ingaan op negatief gedrag. Voor de uitbreidingsfase van Taakspel

heb ik observaties in de groep gedaan buiten Taakspel. Hieruit kan ik constateren dat het regelovertredend gedrag bij de leerlingen was afgenomen. De leerlingen zijn tijdens Taakspel taakgericht aan het werk, stimuleren elkaar en werken voor de beloningen. De positieve werkhouding en sfeer in de groep komt terug tijdens zelfstandig werk momenten in de groep. Dit is een heel mooi resultaat. Tijdens het zelfstandig werken is het in de generalisatiefase niet meer noodzakelijk om met Taakspel te werken en toch een goede werksfeer te krijgen in de groep. Tijdens deze momenten is er ook geen sprake van regelovertredend gedrag en kan ik als leerkracht de groep veel complimenten geven. Sommige leerlingen vragen nu zelfs naar het Taakspel. Ze willen Taakspel spelen tijdens bijvoorbeeld spreekbeurten. Dit wil zeggen dat de leerlingen zelf ook zien dat de groep beter luistert en zich aan regels houdt tijdens Taakspel. Taakspel creëert een veilige situatie voor de kinderen die ze een beloning oplevert. Taakspel is voor de leerkracht een manier van werken waarbij deze positief kan zijn naar de leerlingen, en zich kan richten op wat goed gaat.

Voorwoord.

Voordat ik de beslissing nam om leerkracht te worden, worstelde ik met de vraag wat voor werk ik wilde gaan doen. Voor mij was het van belang dat het werk dat ik ging uitvoeren een bijdrage leverde voor de samenleving. Een docent draagt een steentje bij aan de maatschappij, door kinderen te scholen, en ze vaardigheden mee te geven die ze nodig hebben in onze maatschappij. Ik vond het leuk om anderen iets te leren, en kon goed met kinderen overweg. Tijdens het volgen van de IPABO vond ik de lat voor de studenten redelijk laag. Ik doorliep de opleiding vlot, en ging hierna direct aan de slag. Toch merkte ik bij mezelf, tijdens mijn eerste werkjaren de behoefte mijn kennis te vergroten. Ik wilde doorleren. Twee jaar geleden ben ik begonnen aan de opleiding gedragsspecialist aan Fontys OSO. Doorleren, kennis vergaren en mezelf hierdoor naar een hoger niveau tillen in mijn werk was mijn doel. Door het volgen van deze opleiding heb ik veel bijgeleerd. Vanuit boeken en docenten heb ik veel kennis en theorie verworven. Met medestudenten heb ik ervaringen gedeeld. De opleiding heeft mij aan het denken gezet vooral over mezelf. Over mijn rol als leerkracht en de bijdrage die ik lever aan de ontwikkeling van mijn leerlingen. Tijdens het eerste jaar is dit nadenken over jezelf en wat je bezig houdt op de werkvloer geactiveerd middels de intervisie bijeenkomsten vanuit de leer en onderzoekslijn (LOL). Mijn critical friends Ingeborg Bezemer, Aytakin Abayrak, Floor Onland en Saskia van der Voort hebben mij geleerd situaties te herkaderen, ze hebben mij zicht gegeven op de voor mij blinde vlek, en ze zijn altijd positief opbouwend en serieus geweest bij het bespreken van mijn kwesties. Hiervoor wil ik ze bedanken. Ook onze begeleiders bij deze leer en onderzoekslijn Peter Oudejans en Willy van Adrichem wil ik bedanken voor alle steun en inzet de afgelopen jaren. In het tweede jaar heeft het uitvoeren van een praktijk onderzoek de boventoon gevoerd. Mijn eigen leren aansturen stond hierbij centraal. Tijdens de intervisie bijeenkomsten hebben we als critical friends steun aan elkaar kunnen bieden. Elkaar voorzien van feedback heeft ons tijdens het uitvoeren van het onderzoek verder geholpen. Het volgen van deze opleiding was voor mij niet haalbaar geweest zonder de lerarenbeurs die ik heb mogen ontvangen vanuit het ministerie van onderwijs. Hiervoor ben ik heel dankbaar omdat ik nu een Master HBO getuigschrift heb kunnen halen. Ook wil ik mijn collega's endirectie bedanken voor de flexibele opstelling bij het invullen van mijn verlofdagen die ik middels de lerarenbeurs heb verkregen. Gerard Steenhof mijn begeleider van WSNS bedank ik voor zijn inzet als begeleider. Als laatste bedank ik mijn groep die ik dit jaar mag begeleiden. Een groep waarvan ik veel heb geleerd en waarin ik mijn praktijkonderzoek heb uitgevoerd. Taakspel invoeren en de resultaten toetsen. Door dit onderzoek ben ik bewust geworden van mijn leerkrachtgedrag. Ik heb ervaren wat de uitwerking is van het geven van positieve aandacht aan kinderen. Tijdens het geven van complimenten voel ik mij prettig, ik ben actief bezig om mijzelf te focussen op het goede, op dat wat werkt. Het onderzoek heb ik gedreven uitgevoerd en heeft mij veel nieuwe inzichten gegeven.

Hoofdstuk 1. Algemeen idee.

1.1 Verkenning van de praktijk.

Sinds augustus 2005 ben ik werkzaam in groep 8 op de St. Adelbertusschool in Alkmaar. Dit is een Katholieke school voor regulier basisonderwijs. Iedere jaar was voor mij weer een uitdaging vanwege specifieke leerlingen, of groepsproblematiek die ik aan wilde pakken. Mijn huidige groep stond in groep 7 al te boek als een moeilijke groep. Leerkrachten en directie hebben de hulp ingeroepen van de buitenschoolse instantie WSNS (Weer Samen Naar School) om te bekijken welke problematiek er in deze groep lagen en waar ondersteuning ingezet kon worden.

Dit onderzoek gaat over het invoeren van Taakspel in mijn groep. Vorig jaar is de groep gescreend en hieruit is naar voren gekomen dat er een aantal leerlingen zijn met individuele leer en of gedragsproblemen. De groep heeft een onderontwikkelde werkhouding en de zelfstandigheid van de leerlingen is minimaal. Onder de leerlingen is geen groepsgevoel. Deze combinatie maakt de groep bewerkelijk. In overleg met WSNS is er voor gekozen om met deze groep te gaan werken aan de hand van Taakspel. Taakspel is er opgericht dat de leerkracht positief gedrag belooft. Dit wordt voor mijn groep een andere, nieuwe aanpak. Tijdens verschillende modules die er zijn aangeboden binnen de opleiding is er steeds teruggekomen op oplossingsgericht werken. Kijk waar kansen liggen binnen de groep en grijp dit aan. Zoek naar mogelijkheden en krachtbronnen. Dit heb ik meerdere malen terug zien komen. In dit onderzoek wil ik gaan bekijken hoe Taakspel relateert aan oplossingsgericht werken. En hoe de leerkracht met behulp van Taakspel de groep kan veranderen.

1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen.

Onderwerp: Taakspel.

Kwestie: Deze groep heeft een slechte werkhouding welke de resultaten en sfeer in de groep beïnvloed. Er is iets nodig dat een positieve bijdrage levert.

Onderzoeksvraag: Kan een leerkracht met behulp van Taakspel mogelijk zorgen voor een goede werksfeer in de groep, (voor leerlingen en leerkrachten) en draagt het bij aan zelfstandigheid en taakgerichtheid van de leerling?

Deelvragen:

- Wat is er aan de hand in de klas?
- Wat hebben ze nodig?
- Waarom is er voor Taakspel gekozen?

- Wat is Taakspel?
- Hoe ga ik Taakspel invoeren?
- In hoeverre is Taakspel ook oplossingsgericht werken?

1.3 Hoe relateert dit onderzoek aan mijn POP?

Vorig jaar heb ik gewerkt aan de volgende competenties:

1. Vakinhoudelijke en didactische competentie.

- Leerdoelen:**
- Met leerlingen die geen goede werkhouding hebben in gesprek gaan om te bekijken of de leerlingen de aangeboden lesstof uitdagend genoeg, of juist te moeilijk vinden.
 - Leerstof beter laten aansluiten aan de behoefte van de leerling.

2. Organisatorische competentie.

- Leerdoelen:**
- Kinderen met gedragsmatige problemen observeren en hier voor mezelf tijd voor inplannen.

3. Competentie in samenwerking met collega's.

- Leerdoelen:**
- Het contact met collega's verbeteren door mezelf meer open op te stellen binnen het team. Contact leggen en betrokkenheid tonen.

4. Competentie in reflectie en ontwikkeling.

- Leerdoelen:**
- Bewuster nadenken over wat mijn gedrag met de leerling doet.
 - Kennis vergroten door de aangeboden stof van de opleiding proberen terug te koppelen naar mijn werksituatie.

1.3.1 Welke thema's of vraagstukken komen er terug in dit praktijkonderzoek?

In het praktijkonderzoek komen de volgende competenties naar voren. Organisatorische competentie, vorig jaar heb ik bewust observatiemomenten gekozen om gedrag van leerlingen nader te bekijken. In dit praktijkonderzoek hebben observaties een belangrijke rol gespeeld. Het gedrag van alle leerlingen binnen de groep heb ik door observaties in kaart gebracht. Het observeren helpt om het gedrag van leerlingen onbevooroordeeld te kunnen beschrijven. Er komt duidelijk in beeld welk gedrag zich wanneer voordoet en hoe vaak dat gedrag zich voordoet.

Bij het werken met Taakspel staan er verschillende observatiemomenten centraal. Voor invoeren van Taakspel staan 6 maal 10 minuten observatie van regelovertredend gedrag gepland. (De nul meting) Op deze manier van observeren zal ik terugkomen in hoofdstuk 5 onder het kopje discussie. Ik zal hier ter discussie stellen of deze manier van observeren oplossingsgericht observeren is. Hierna volgen wekelijkse observatiemomenten binnen het spelen van Taakspel om veranderingen van gedrag bij de leerlingen te registreren. Vervolgens wordt er voor het invoeren van de uitbreidingsfase, en de generalisatiefase in 6 maal 10 minuten observeren buiten het Taakspel gekeken naar regelovertredend gedrag. Op deze manier is er een nul meting, een tussenmeting en een eindmeting, waarbij er specifiek is gekeken naar de mate van regelovertredend gedrag. Op deze manier heb ik voortgebouwd mijn manier van werken en heb ik invulling weten te geven aan ontwikkeling van de competentie gericht observeren.

De competentie in reflectie en ontwikkeling is volgens mij het belangrijkste onderdeel in een praktijkonderzoek. Dit doordat er binnen het praktijkonderzoek gekeken wordt naar de persoonlijke ontwikkeling die een ieder doormaakt. Vorig jaar heb ik mij gericht op bewust wording van mijn gedrag als leerkracht. Ik heb toen gekeken op welke manier mijn gedrag effect heeft op de leerlingen die ik begeleid. Het effect van leerkrachtgedrag op een groep zal ik later in dit stuk toelichten. In mijn praktijkonderzoek wordt er specifiek leerkrachtgedrag van mij gevraagd. Bij het spelen van Taakspel geeft de leerkracht complimenten voor gewenst gedrag. Leerlingen ervaren dit als iets prettigs, ze vinden het fijn om te horen wat ze goed doen. De leerkracht versterkt gewenst gedrag door het geven van een compliment. Kinderen weten wat er van ze verwacht wordt. De leerkracht negeert negatief gedrag, de leerlingen ontvangen geen aandacht van de leerkracht bij negatief gedrag. Doordat de leerling geen aandacht krijgt en dus iets prettigs mist (de aandacht van de leerkracht) zal het ongewenste gedrag afzwakken. Het leerkrachtgedrag speelt bij het Taakspel een belangrijke rol. Bewustwording van mijn leerkrachtgedrag en hier aanpassingen in maken komt duidelijk naar voren in dit praktijkonderzoek. In de docenten handleiding wordt dit als volgt omschreven: *“Gedrag wordt aangeleerd in interactie met de omgeving. Dit houdt in dat u als leerkracht het gedrag van de leerlingen in uw klas positief kunt beïnvloeden. U kunt het gewenste gedrag uitlokken door uw instructie voorafgaand aan het gedrag en door uw reactie op het gedrag.”*

Competentie in samenwerking met collega's. Voor mij ook dit jaar een punt van aandacht. Ik heb collega's op de hoogte gebracht van mijn praktijkonderzoek en houd het team op de hoogte van resultaten die er geboekt worden. Collega's weten hoe leerlingen zich in mijn groep gedragen. Hierdoor wordt er (begrijpelijk) negatief gedacht over de groep. Ik ervaar de leerlingen als individu allemaal veel positiever. In kleine groepjes zijn de kinderen beter aan te spreken op gedrag en veelal meegaand. Dit wilde ik ook graag aan mijn collega's laten zien. Ik heb nagedacht over een manier

waarop dit zou kunnen. Tijdens de uitvoering van mijn praktijkonderzoek heb ik gevraagd of mijn leerlingen in tweetallen een taak in groep 1 t/m 5 konden krijgen. Praktisch kwam dit er op neer dat alle leerlingen één maal per week een uur tot drie kwartier assisteerden in een andere klas. Hierbij sneed het mes volgens mij aan drie kanten. Ten eerste zagen mijn collega's de kinderen in een andere setting. Ik heb veel positieve verhalen gekregen van collega's. Ten tweede, kregen de leerlingen een stukje autonomie, doordat de leerlingen een taak kregen in de andere klas waar ze verantwoordelijk voor waren. De leerlingen kwamen in een andere klas om leerlingen te begeleiden, of op andere wijze een taak uit te voeren. En ze vonden dit heel leuk om te doen. Ten derde was het voor mij een stuk rustiger in de klas, omdat er momenten op elke dag waren waarop er minder leerlingen in de klas waren. Door op deze manier de leerlingen bij collega's in de klas in te zetten heb ik geprobeerd het beeld dat er was van mijn groep en de leerlingen positiever te krijgen. Er zijn leuke reacties op gekomen van collega's, leerlingen en ouders. Het werken aan mijn competentie samenwerken met collega's heeft hierbij een meerwaarde gekregen voor anderen. Mijn praktijkonderzoek heeft het werken aan mijn persoonlijk ontwikkelingsplan bepaald. Ik heb gewerkt aan leerkracht vaardigheden en ben verder gaan werken aan mijn persoonlijke ontwikkelingspunten van vorig jaar. Voor mij levert dit een stukje borging op van kennis en vaardigheden. De competenties waar ik vorig jaar mee bezig ben geweest zijn verweven in het praktijkonderzoek. Hierdoor heeft dit praktijkonderzoek ook voor mijn persoonlijke ontwikkeling meerwaarde gekregen.

Hoofdstuk 2, Verkenning.

2.1 Wat is er aan de hand in de klas?

De groep leerlingen waar ik dit jaar mee werk, is drukker dan een gemiddelde groep. Er heerst veel onrust, er is veel regelovertrekend gedrag. Veel leerlingen zijn heel negatief over school, hebben een slechte motivatie en matige werkhouding. De groep in zijn geheel is gewend geraakt aan straf, en is hier niet meer van onder de indruk. Dit zijn niet alleen mijn persoonlijke bevindingen. Vorig jaar is er door de leerkrachten van de groep hulp gevraagd. Er deden zich problemen voor waarbij de leerkrachten hulp wensten. WSNS is sinds vorig jaar betrokken bij deze groep. Zij hebben de groep gescreend op sociaal emotionele ontwikkeling. Er is bij iedere leerling afzonderlijk twee keer een screening geweest. In de periode tussen de eerste en de tweede screening is er op individueel niveau voor leerlingen een plan van aanpak gemaakt. Bijlage 1 geeft hiervan de resultaten weer. Voor mijn onderzoek heb ik deze resultaten geanonimiseerd. Om in deze groep te kunnen leren en werken, zullen er volgens mij een aantal punten moeten veranderen. In deze groep is er behoefte aan een rustige werksfeer, een stukje gezelligheid in de klas, en duidelijkheid van de leerkracht.

2.2 Waarom is er voor Taakspel gekozen?

In overleg met een medewerker van WSNS is Taakspel gekozen. De leerlingen van deze groep zijn niet onder de indruk van straffen. Taakspel kan in het kort als volgt worden omschreven: Taakspel is een spel dat tijdens reguliere lessen wordt ingezet. Tijdens het spel wordt er gewerkt aan het ombuigen van negatief gedrag naar positief gedrag. Dit door te werken aan het positief beïnvloeden van regelovertrekend, en taakgericht gedrag van de leerlingen. Door de groepsgerichte aanpak kunnen leerlingen van elkaar leren en leren ze tegelijkertijd elkaar te ondersteunen. In de docenthandleiding van Taakspel wordt geschreven dat Taakspel de sociale competentie bevordert. Doordat er tal van waarden een belangrijke rol spelen bij het werken met Taakspel wordt de leerling sociaal meer bekwaam.

Te denken valt aan:

- * Gelijkwaardigheid, ieder team is gelijk qua regelovertrekend gedrag van de leerlingen.
- * Hulpvaardigheid, de leerlingen helpen elkaar om het spel te winnen.
- * Rechtvaardigheid, alle teams kunnen winnen.
- * Solidariteit, alle leerlingen doen mee.
- * Tolerantie, de leerlingen met veel regelovertrekend gedrag doen ook mee.
- * Veiligheid, het is een spel, het enige dat kan gebeuren is dat je een keer geen beloning hebt.
- * Verantwoordelijkheid, de leden van het team zijn samen verantwoordelijk voor het functioneren van het team.
- * Zorg, de leerlingen helpen elkaar aan de regels te houden.

Bron: Docenthandleiding Taakspel

Door het invoeren van Taakspel gaat er gewerkt worden met een beloningssysteem. De leerlingen leren wat gewenst gedrag is en als ze dit gedrag laten zien verdienen ze hiermee een beloning. Deze aanpak is nieuw voor de groep en de resultaten die er tot dusver mee geboekt zijn in andere groepen zijn volgens WSNS heel positief. Taakspel wordt gestructureerd ingevoerd. Hier kom ik in hoofdstuk 3 op terug.

2.3 In hoeverre is Taakspel ook oplossingsgericht werken?

Ik ben opzoek gegaan naar punten vanuit het oplossingsgericht werken die ik herken in Taakspel. In het boek *“De kracht van oplossingen”* (2001) wordt geschreven over De Shazer. Hij kwam in 1982 op het idee dat er geen verband hoeft te zijn tussen het probleem en de oplossing. Taakspel wordt ingezet, er wordt geen aandacht besteedt aan de problemen in de groep bij de invoering van Taakspel. Naar mijn idee dus oplossingsgericht. De Shazer streefde ook na dat zijn cliënten de aandacht richtte op iets anders dan de problemen. Bij Taakspel staat positief gedrag centraal, de leerlingen krijgen hiervoor complimenten. De aandacht gaat niet naar negatief gedrag (het probleem) maar naar iets anders. Hier herken ik voor de tweede keer een stukje oplossingsgerichte theorie. De eerder genoemde complimenten komen terug in het al eerder genoemde boek. Complimenten worden bij oplossingsgericht werken niet gegeven uit het verlangen aardig te zijn tegen cliënten, maar deze zijn gebaseerd op de werkelijkheid. De aandacht wordt hierdoor gevestigd op sterke kanten van personen. Dit herken ik helemaal in Taakspel. De leerkracht benoemd in de groep specifiek wenselijk gedrag, geeft leerlingen hiervoor complimenten en benoemd op deze manier sterke punten bij leerlingen. Een laatste punt waarbij ik overeenkomsten zie tussen Taakspel en oplossingsgericht werken is het werken met een doel. Bij oplossingsgericht werken moet het doel concreet, gedragsmatig en meetbaar zijn. Bij Taakspel is het doel de weekbeloning (later maandbeloning) halen. Dit wordt gehaald door gewenst gedrag te laten zien. Het spel wordt drie keer per week gespeeld. Gaat het spel drie keer goed dan volgt de beloning. Dit is heel concreet voor de leerlingen, meetbaar en heeft alles met gedrag te maken. Taakspel bevat elementen die ik herken vanuit de oplossingsgerichte aanpak. De verschillen tussen oplossingsgericht werken en Taakspel zal ik in hoofdstuk 5 nader toelichten onder het kopje discussie.

2.4 De achtergrond van Taakspel.

Taakspel is gebaseerd op het Amerikaanse spel: Good Behaviour Game. Kinderen worden bij dit spel in teams ingedeeld en krijgen punten per team. De punten worden gegeven voor elk ongepast gedrag in de klas. Het team met de minste punten wint het spel en krijgt per dag of week een beloning. Er kunnen meerder teams winnen. Er wordt voornamelijk op drie regels gelet: het zonder

toestemming verlaten van de stoel, voor de beurt praten en storend gedrag veroorzaken. Er wordt met de teams een aantal punten afgesproken dat maximaal gehaald mag worden om de beloning te verdienen. De regels worden uitgelegd voordat het spel gespeeld wordt. Het spel wordt maximaal twee uur per dag het spel gespeeld om de kinderen ook lucht te geven. De leerkracht houdt de score bij van het aantal punten.

Good Behaviour Game legt de nadruk op het probleem. Er worden punten gegeven voor de dingen die niet goed gaan. Hierdoor wordt de aandacht gevestigd op negatieve punten. Ik ben van mening dat dit spel minder punten van overeenkomst heeft met oplossingsgericht werken dan Taakspel. Er wordt bij dit spel niet gewerkt met positieve aandacht en complimenten. Het doel is wel helder maar door bij te houden hoe vaak kinderen zich niet aan de regels houden ligt het accent teveel op de negatieve kant, dus op het probleem. Niet op de oplossing. Dit strookt met Oplossingsgericht werken.

2.5 Verschillen tussen Taakspel en Good Behaviour Game.

Bij het spelen van Taakspel wordt er niet ingegaan op negatief gedrag, de leerkracht negeert dit. De leerkracht moet wel instaan voor de veiligheid van de leerlingen. Als er sprake is van verbaal of fysiek geweld zal de betreffende leerling hier wel op aangesproken worden en bijvoorbeeld een time out krijgen. De leerlingen leren dat de leerkracht negatief gedrag negeert maar dat ieder zich aan schoolregels moet blijven houden. Positief gedrag wordt benoemd en de leerlingen krijgen complimenten voor goed gedrag en een goede werkhouding. Taakspel geeft de leerlingen een aantal kaarten. Door positief gedrag te laten zien, worden de kaartjes behouden door de groep. Door negatief gedrag verliest het team een kaartje. Heeft het groepje na afloop kaarten over dan verdient het team een beloning. De leerkracht benoemt positief gedrag en geeft leerlingen hiervoor complimenten. Dit wordt niet gedaan bij Good Behaviour game. Een ander verschil tussen Taakspel en Good Behaviour game: bij Taakspel leren de leerlingen kaarten behouden door positief gedrag te laten zien. (Focus op positief gedrag) bij Good Behaviour Game krijgen de leerlingen punten voor negatief gedrag. (Focus op negatief gedrag)

2.6 Theoretische uitgangspunten van het Taakspel.

Op het moment dat er een compliment wordt gegeven wordt de uitzondering op het probleem benoemd. Erickson's idee van utilisatie, ofwel benutting kan ik hierin herkennen. Erickson was ervan overtuigd dat we alles kunnen gebruiken wat een cliënt naar de therapie meebrengt- ook als dit op weerstand of op gebrek aan motivatie lijkt. (Durrant, 2007) Erickson was een psychiater. Hij hield zich bezig met verschillende therapievormen. Hij stond aan de basis van kort

oplossingsgericht behandelen. <http://www.solution-focused.nl/tools/artikelen/Erickson.htm>. Als ik Ericksons idee van utilisatie vertaal naar het werken met Taakspel, herken ik het volgende. Door positief gedrag te benoemen gaat de focus op wat er al goed gaat. De leerkracht benoemt dit gedrag immers door de leerlingen hiervoor complimenten te geven. Dit goede gedrag is al aanwezig in de leerling en benutten we bij Taakspel. Kinderen vinden het prettig om beloond te worden. Ik zie dit doordat ze het fijn vinden om iets te krijgen. Complimenten krijgen, ervaren ze als iets prettigs krijgen. Als ze nogmaals een compliment willen ontvangen, zullen ze wederom positief gedrag laten zien. Vanuit het behaviorisme wordt deze theorie onderbouwd door B.F Skinner. Hij deed onderzoek naar operante conditionering. De leer dat gedrag is aangeleerd. *Bij operante conditionering legt een organisme een verband tussen een stimulus en een respons als gevolg van de consequenties die de respons heeft (A én B als gevolg van C). Het organisme legt een verband tussen een bepaalde situatie en een bepaald gedrag als gevolg van de gunstige of ongunstige consequenties die dat gedrag in die situatie heeft. Zijn de gevolgen van het gedrag gunstig, dan neemt de kans toe dat datzelfde gedrag opnieuw wordt vertoond wanneer de omstandigheden zich herhalen. Zijn de gevolgen schadelijk, dan wordt de band tussen gegeven omstandigheden en het gedrag verzwakt. Gedrag dat wordt aangeleerd en in stand wordt gehouden door de consequenties van dat gedrag, werd door Skinner operant gedrag genoemd.*

[http://nl.wikipedia.org/wiki/B.F. Skinner](http://nl.wikipedia.org/wiki/B.F._Skinner)

Na het lezen van zijn theorie is ben ik gaan nadenken over mijn groep en operante conditionering. Ik wil terugkomen op de volgende zin uit bovenstaand stukje: *Zijn de gevolgen schadelijk, dan wordt de band tussen gegeven omstandigheden en het gedrag verzwakt.* De groep heeft straf gehad in de afgelopen jaren. Ook zijn individuele leerlingen gestraft. Toch is het negatieve gedrag blijven bestaan. Ik ben van mening dat de straffen dan niet als schadelijk zijn ervaren door de leerlingen. De consequenties namen ze voor lief, hierdoor is het negatieve, ongewenste gedrag blijven bestaan.

Het geven van complimenten aan leerlingen heeft nog een doel. Kinderen leren gedrag van anderen, de docenthandleiding van Taakspel benoemd dit als modelleren. Als de leerling ziet dat andere kinderen complimenten krijgen van de leerkracht voor bepaald gedrag zullen leerlingen dit gedrag gaan imiteren. Het geven van complimenten zorgt voor een sneeuwbaaleffect. Omdat kinderen complimenten willen ontvangen zullen ook zij dit positieve gedrag laten zien, zodat ze ook complimenten zullen krijgen. Ook dit staat omschreven inde docenthandleiding.

2.7 Conclusie na bestuderen van de literatuur.

Binnen Taakspel herken ik zowel de theorie van Erickson als die van Skinner. Erickson visie herken ik in het inspelen op het al aanwezige positieve gedrag van de leerling. De theorie van Skinner gaat

er vanuit dat wanneer de kinderen de positieve gevolgen van het wenselijke gedrag ervaren (de beloning) ze vaker wenselijk gedrag laten zien. Anders omschreven: kinderen zullen de beloning willen krijgen dus zullen ze meer positief gedrag laten zien. Ook herken ik bepaalde elementen van het oplossingsgericht werken in het Taakspel. De aandacht gaat naar de oplossing en niet naar de oorzaak, er wordt doelgericht gewerkt en er wordt gebruik gemaakt van complimenten. Het Taakspel is een mix van verschillende theorieën samengebracht in een praktische werkvorm voor leerkrachten.

2.8 Is Taakspel bewezen effectief?

Mijn eigen bevindingen met Taakspel zijn positief. Deze worden nu ook ondersteund door het persbericht van 17 maart jongstleden. De erkenningscommissie interventies van Nederlands Jeugd Instituut heeft Taakspel erkend op niveau 3. Het is voor het eerst dat een jeugdinterventie (Taakspel) erkend wordt op niveau 3. <http://www.nji.nl/smartsite.dws?id=117985>

De niveaus zijn als volgt te herkennen: Niveau 0: werken met impliciete kennis, Niveau 1: goed beschreven interventies, Niveau 2: interventies met theoretische bewijskracht zijn veelbelovend, Niveau 3: interventies met voorlopige bewijskracht, Niveau 4: interventies met clausale bewijskracht zijn bewezen effectief.

<http://www.jeugdinterventies.nl/eCache/DEF/1/07/375.html>

Taakspel is met deze erkenning een koploper op het gebied van een groepsgerichte aanpak op het gebied van verbetering van leerlinggedrag.

Taakspel is breed inzetbaar in het onderwijs. Zo is er Taakspel voor kleuters, Taakspel op de speelplaats, Taakspel in de klas (midden en bovenbouw van basisonderwijs), Taakspel in het voortgezet onderwijs (voor onderbouwgroepen) en Taakspel voor de buitenschoolse opvang.

Hoofdstuk 3. Plan van aanpak.

3.1 Invoeren van Taakspel.

In deze paragraaf verantwoord ik volgens het SMARTI-principe (www.carrieretijger.nl) mijn praktijkonderzoek.

3.1.1 Specifiek.

In mijn groep ga ik Taakspel invoeren. Dit doe ik omdat ik op deze manier de groep positieve aandacht kan schenken. De werkhouding en sfeer in de groep wil ik hiermee verbeteren.

Voor het invoeren van Taakspel krijg ik begeleiding vanuit WSNS. Ik volg tijdens het invoeren van Taakspel een nascholing. Ook krijg ik een begeleider vanuit WSNS. Mijn begeleider zal observaties in mijn klas uitvoeren tijdens het spelen van het Taakspel en mij vervolgens feedback geven. Doordat er door mij en door een buitenstaander van WSNS observaties worden werk ik aan een objectief beeld van de werkelijkheid. Ik ga in mijn groep drie maal per week Taakspel spelen. Eén maal per week observeer ik het regelovertredend gedrag tijdens Taakspel. Per week ga ik Taakspel iets langer spelen. Er wordt gestreefd naar uiteindelijk ruim twee uur Taakspel spelen. Hoe Taakspel wordt ingevoerd staat verder beschreven in paragraaf 3.1.5.

3.1.2 Meetbaar

Taakspel is verdeeld in drie fasen. Fase 1: invoeringsfase, fase 2: uitbreidingsfase en fase 3: generalisatiefase. Voordat elke fase begint zijn er zes observatie momenten van ieder tien minuten in de groep. Tijdens de observaties wordt er gelet op regelovertredend gedrag. Aan deze resultaten zal ik conclusies verbinden. Het effect van Taakspel op de werkhouding van de groep is meetbaar doordat de regels binnen Taakspel aangeven welk gedrag gewenst is. De wekelijkse observaties bij het werken met Taakspel geven aan of leerlingen zich aan de regels houden. Eén van de regels van Taakspel is: "Je bent met je taak bezig." Het is meetbaar of de leerling dit doet, deze regel gaat in op de werkhouding van de leerling. Er zijn in mijn onderzoek drie belangrijke observatie momenten. De nul meting voor de invoeringsfase, de observatie voordat de uitbreidingsfase van start gaat en de observatie voordat de generalisatiefase van start gaat. Ik meet de mate van regelovertredend gedrag. Dit gebeurt in momenten dat er niet gewerkt wordt met Taakspel. Aan de hand van deze gegevens kan ik uitspraken gaan doen over de effectiviteit van het Taakspel op de leerlingen in de groep. Met betrekking tot regelovertredend gedrag en werkhouding. De resultaten zijn te vinden in paragraaf: 4.4, 4.4.1 en 4.4.2.

3.1.3 Acceptabel.

Voordat ik het Taakspel in de groep kan gaan spelen ga ik het spel middels een introductieles aan de klas uitleggen. Ik zal de leerlingen uitleggen dat het een spel is dat tijdens de gewone lessen gespeeld wordt en dat ze er week- en maandbeloningen mee kunnen verdienen. De regels die centraal staan bij het Taakspel zullen geïntroduceerd worden. Samen met de groep worden er beloningen bedacht en zorg ik er op deze manier voor dat ik draagkracht heb voor het spel. De leerlingen hebben aangegeven wat ze graag willen verdienen met het spel en zijn hierdoor intrinsiek gemotiveerd voor het spel. De leerlingen weten dat er drie maal per week Taakspel wordt gespeeld. Er is een beloning te verdienen. De situatie is voor leerlingen te overzien en dus acceptabel. Ik presenteer Taakspel aan het team waarin ik werk. Mensen zijn op de hoogte van waar ik mee bezig ben. Er is de mogelijkheid geweest om vragen te stellen en er is binnen het team gepraat over het inzetten van Taakspel in mijn groep. Mijn doel was het streven naar betrokkenheid van het team. Ook heb ik Taakspel aan de ouders gepresenteerd. Dit om de ouders te informeren over de werkwijze binnen Taakspel. Ouders hebben de gelegenheid gekregen vragen te stellen en zijn geïnformeerd over waarom deze groep gaat werken met Taakspel.

3.1.4 Realistisch

Het invoeren van Taakspel gaat gestructureerd. Het is volgens mij haalbaar het op deze manier in te gaan voeren. Ik ben in staat om de observaties wekelijks te plannen bij het spelen met Taakspel. Ik kan drie metingen doen tijdens mijn onderzoek waaraan ik conclusies kan verbinden. Ik heb overleg gehad met de directie over het kostenplaatje van beloningen. Ik heb budget gekregen om beloningen te realiseren. Ik word begeleidt door WSNS, dit geeft mij als leerkracht steun en feedback. Om het spel haalbaar te maken voor de leerlingen is er een opbouw in de tijd dat het spel gespeeld wordt. In de invoeringsfase wordt het spel eerst 10 minuten gespeeld. Dit wordt naar mate de leerlingen het spel begrijpen en het goed gaat uitgebreid naar 2 uur spelen in de uitbreidingsfase. De kinderen kunnen beloningen verdienen. Haalt een team echter het spel een keer niet dan volgt er voor dit team geen weekbeloning. Om het spel succesvol te laten zijn, moet hierin consequent gehandeld worden door de leerkracht. Het is een spel dus het kan ook een keer iets minder goed gaan, dit moet niet vergeten worden. Leerlingen hebben beloningen zelf bedacht. Ze spelen Taakspel en verdienen hier tijd mee waarin ze leuke dingen mogen doen. Doordat de leerlingen zelf een hand hebben gehad in de keuze van beloningen is dit voor hen motivatie om het spel te halen.

3.1.5 Tijdgebonden

De planning van Taakspel met betrekking tot de invoering is als volgt:

Fase van het Taakspel	Maand	Training	Begeleiding
1. Invoeringsfase	September	Invoeringstraining	1x klassenconsultatie
	Oktober		2x klassenconsultatie
	November		2x klassenconsultatie
	December		
2. Uitbreidingsfase	Januari	Uitbreidingstraining	1x klassenconsultatie
	Februari		1x klassenconsultatie
	Maart		1x klassenconsultatie
3. Generalisatiefase	April	Generalisatietraining	1x klassenconsultatie
	Mei		1x klassenconsultatie
	Juni		

Het spel wordt drie maal per week gespeeld. Ik rond het onderzoek af in april. Op dat moment ben ik aangekomen in de generalisatiefase en zijn de belangrijkste observatiemomenten afgerond.

3.1.6 Inspirerend

Dit onderzoek is voor mij persoonlijk inspirerend omdat het mij tot nieuwe inzichten brengt. Voor anderen omdat het weergeeft wat de invloed is van het Taakspel in een groep 8. En ook omdat het concreet de veranderingen in mijn groep beschrijft. Mijn ervaringen met het Taakspel kunnen voor andere leerkrachten een eye opener zijn. Leerlingen gaan ervaren dat er aan goed gedrag beloningen worden verbonden. Ook hoop ik dat ze gaan ervaren dat er in een rustige groep (die zich aan de regels houdt) makkelijker gewerkt kan worden. Mocht dit zo zijn dan is het ook voor leerlingen inspirerend.

3.2 De drie fasen van het Taakspel.

Bij elke fase wordt er gestart met een observatie van regelovertredend gedrag zonder het spelen van Taakspel. Dit is de nulmeting voor aanvang van elke fase. Aan de hand van deze observatie worden de leerlingen ingedeeld in teams. Later in dit hoofdstuk zal ik uitleg geven over de manier waarop deze teams tot stand komen.

Voordat elke fase van start gaat zijn er observatie momenten. Hierdoor kan er drie maal per jaar een nieuwe teamindeling gemaakt worden.

1. Invoeringsfase. In deze fase wordt het spel geïntroduceerd bij de leerlingen aan de hand van instructielessen. Er worden positief gestelde regels opgesteld en er worden weekbeloningen en

maandbeloningen bedacht. Vervolgens wordt het spel drie keer per week gespeeld waarbij de speeltijd geleidelijk wordt opgebouwd. Het spel wordt om te beginnen alleen tijdens zelfstandig werken gespeeld. Later ook tijdens instructiemomenten. Voor aanvang van deze fase wordt er een training gevolgd. Tijdens deze training worden de doelen van het Taakspel duidelijk. De observatieformulieren worden uitgelegd en leert men teams samen te stellen. De introductielessen worden besproken en er wordt een video gekeken over hoe het Taakspel gespeeld moet worden.

2. Uitbreidingsfase.

Het Taakspel wordt in deze fase geleidelijk steeds langer gespeeld. Ook wordt Taakspel in ander onderwijssituaties gespeeld. De training die voor aanvang van deze fase wordt gevolgd, gaat in op eventuele knelpunten die zich voordoen binnen de organisatie. Er is tijd voor uitwisseling van ervaringen volgens intervisie met mede leerkrachten en wordt er praktische informatie gegeven over hoe het Taakspel uit te breiden is naar andere onderwijssituaties.

3. Generalisatiefase.

In deze fase wordt er vooral aandacht besteed aan het in stand houden van de effecten van het Taakspel, buiten Taakspel momenten.

De bijbehorende training gaat in op de elementen van het Taakspel die de effecten bepalen. En wordt er aandacht gegeven aan de positieve benadering die er is bij het spelen van het Taakspel.

3.3 Klassenconsultaties.

Tijdens het invoeren van het Taakspel is er begeleiding van uit WSNS. Deze begeleiding is nodig om het Taakspel op de juiste manier in te voeren en het optimale effect te behalen. De begeleiding heeft drie taken: de bewakende (tijdsopbouw), de controlerende (wordt het spel goed uitgevoerd) en de ondersteunende taak (bespreken van eventuele knelpunten.)

3.4 De teams binnen het Taakspel.

Binnen de teams zijn vier type leerlingen te onderscheiden. Er wordt specifiek gekeken naar de mate waarin leerlingen zich aan de regels houden. Type 1 doet dit meestal, type 2 vaak, type 3 vaak niet en type 4 meestal niet. Aan de hand van de observatie worden teams samengesteld. Deze teams bestaan uit vier of vijf leerlingen. Het is de bedoeling dat de leerlingen in een team kunnen samenwerken, elkaar kunnen corrigeren en stimuleren. Aan de hand van de observaties worden er teams gemaakt die even zwaar wegen qua regelovertredend gedrag om het spel eerlijk te kunnen spelen. In elk team zitten bewust leerlingen die elk een ander type leerling zijn. Verlegen kinderen krijgen de rol van team leider, zij nemen namens het team de beloning in ontvangst.

3.5 Positief gestelde regels binnen het Taakspel.

Bij het spelen van het Taakspel staan er altijd drie regels centraal. Deze regels kunnen in samenspraak met de leerlingen tot stand komen. Taakspel geeft een aantal voorbeeldregels mee in de docentenhandleiding. De regels bij het Taakspel zijn allemaal positief gesteld. Op deze manier wordt het voor de kinderen duidelijk wat er concreet van ze verwacht wordt. De regels gaan over sociaal gedrag of werkhouding. Doordat de regels positief geformuleerd zijn en aangeven welk gedrag er getoond moet worden lokken deze regels het gewenste gedrag uit. Dit maakt het overbodig om andere regels te hanteren over wat er bijvoorbeeld niet mag. Het is van belang om de gestelde regels met de leerlingen te bespreken. Op deze manier weten de kinderen ook waarom de regels belangrijk zijn. Als het bijvoorbeeld gaat over de regel “Je bent met je taak bezig.” Als iedereen dit doet kan je namelijk doorwerken en dit is voor iedereen prettig. De regels worden ondersteund door pictogrammen. Hierdoor kunnen de kinderen de regels gemakkelijk herkennen.

3.6 Beloningen bij het Taakspel.

De regels (en pictogrammen) van het Taakspel vertellen de leerling wat gewenst gedrag is. Door het gewenste gedrag te laten zien kunnen de leerlingen beloningen verdienen. Leerlingen kennen deze manier van werken onbewust doordat ze bijvoorbeeld voor een goed gemaakte rekenles een stempel of sticker krijgen. Het belonen van gedrag wordt op een vergelijkbare manier gedaan door een weekbeloning of maandbeloning in het vooruitzicht te stellen. Goed gedrag wordt beloond met een week of maandbeloning. Ik ben van mening dat kinderen het fijn vinden om een leuke activiteit aangeboden te krijgen. Ook vinden ze het leuk om iets lekkers als traktatie te krijgen. De beloning is een extra stimulans voor kinderen om gewenst gedrag te laten zien. Ik veronderstel dat gewenst gedrag vaker wordt getoond indien er een beloning aan verbonden is. De weekbeloning is een uur iets leuks doen met de klas, er wordt door de leerlingen een wensenlijst opgesteld van de beloningen die ze graag willen verdienen. Te denken valt aan: spelletjes spelen, buitenspelen of een kopje thee drinken met koekje erbij. De maandbeloning is een grotere beloning, bijvoorbeeld een uitje naar het zwembad of een disco organiseren in de klas.

3.7 Taakspel presenteren aan het team.

Tijdens de bovenbouwvergadering en tijdens een teamvergadering heb ik Taakspel aan mijn collega's gepresenteerd. Ik heb uitgelegd wat ik in paragraaf 2.2 heb verteld over waarom er voor Taakspel is gekozen en wat Taakspel is. Er volgde in het team een discussie over het invoeren van beloningen in deze klas. Een aantal leerkrachten gaf aan hier moeite mee te hebben. De mening die naar voren kwam (bij meerdere collega's) was dat deze groep niet beloond moest worden voor een korte periode van zich goed gedragen in de klas. De opvatting dat leerlingen simpelweg moeten

luisteren, leeft bij een aantal collega's. Hierop heb ik geantwoord dat het in deze groep niet meer vanzelfsprekend is, (voor een heleboel leerlingen) dat je luistert naar de leerkracht. De opbouw qua tijd heb ik toegelicht. Ik kon bij de start van het Taakspel niet van de leerlingen verwachten dat de kinderen bij wijze van spreken een uur aan het werk waren tijdens het Taakspel. Hier werd ik met klem op gewezen door de begeleider van WSNS. Tevreden zijn met kleine successen. En deze momenten gaan uitbreiden is de kracht van het Taakspel. De weerstand die ik voelde bij collega's begreep ik enerzijds wel. Er zitten leerlingen in de groep die er voor zorgen dat het lesgeven moeizaam verloopt en de sfeer verre van optimaal is. En krijgen deze leerlingen voor kleine momenten een beloning? Maar hier moet je jezelf als leerkracht ook overheen kunnen zetten. Durf te kijken naar wat het de leerlingen en de groep op de lange termijn op gaat leveren. Ondanks dat ik dit heb benadrukt, bleven er toch collega's redelijk sceptisch ten opzichte van het Taakspel. Het belonen op zich was niet het enige discussiepunt. Beloningen zijn niet altijd kosteloos. Een weekbeloning is een activiteit van een ongeveer een uur. Dit zijn vaak kleine dingen zoals spelletjes doen, buitenspelen etc. Als eerste maandbeloning ben ik gaan zwemmen met mijn klas. Mijn begeleider vanuit WSNS benadrukt dat een maandbeloning wel iets moet zijn dat de leerlingen graag willen verdienen om de motivatie hoog te houden. Ook vertelde mijn begeleider dat op veel scholen wordt gekozen voor de optie ouders een financiële bijdrage te laten leveren voor de maandbeloningen. School geeft de tijd en de ouders betalen de activiteit. Hiermee ging de directie van mijn school niet akkoord. Voor mij de taak om creatief te zijn met weinig middelen. Het mocht wel één en ander kosten maar niet te veel. Dit leidde tot de vraag of andere groepen dan ook leuke activiteiten mochten plannen en hier een financiële vergoeding voor konden krijgen. In overleg was dit haalbaar. Een discussie die heel wat stof deed opwaaien. Niet iedereen is het eens met deze aanpak, voor mij een nog grotere uitdaging om te gaan aantonen dat Taakspel een positieve uitwerking heeft.

3.8 Taakspel presenteren aan de ouders.

Vorig jaar zijn de ouders op de hoogte gebracht van de problemen die er speelden in de groep middels ouderavonden. WSNS is hierbij aanwezig geweest om uit te leggen wat er is signaleerd in de groep qua problematiek. Ook werd er van de gelegenheid gebruik gemaakt aan de ouders te vertellen dat er lessen gegeven gingen worden in de groep door begeleiders van WSNS. Deze lessen waren gericht op sociale vaardigheden. Op deze manier wilde WSNS de kinderen bewuster maken van eigen gedrag. Begin van dit schooljaar kreeg ik van veel ouders de vraag of er een vervolg kwam op de aanpak van vorig jaar. De ouders zijn uitgenodigd en ik heb in een korte presentatie uitgelegd wat Taakspel is. (Bijlage 3) Het doel is duidelijk gemaakt en de werkwijze toegelicht middels een filmpje. Ouders waren deels enthousiast omdat we als school iets nieuws wilden

uitproberen. Andere ouders waren afwachtend omdat ze het spel misschien iets te kinderachtig vonden, ze vroegen zich af of hun zoon of dochter zich wilde inzetten voor een beloning. Er was een grote opkomst. Ouders die afwezig waren, hebben de informatie naderhand via een brief gekregen. Een tweede avond over de voortgang van het Taakspel werd aangekondigd. Ouders gaven aan graag op de hoogte te willen blijven.

Op de tweede avond zijn de ouders geïnformeerd over de voortgang van het Taakspel en de bevindingen van mijn kant tot dusver. Ik was op dat moment een aantal weken met de groep het Taakspel aan het spelen. De leerlingen waren gemotiveerd, dit werd bevestigd door verhalen van ouders die de kinderen ook thuis over het spel hoorden praten. De ouders werden in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen. Ook heb ik ouders uitgenodigd om eens te komen kijken in de klas tijdens het Taakspel om sfeer te proeven.

3.9. Hoe werken andere scholen met Taakspel?

Om hier een antwoord op te krijgen heb ik contact gehad met de intern begeleider van basisschool 'De Driemaster' in Alkmaar. Ik verwijs naar bijlage 5 voor een overzicht van de vragen die ik heb gesteld en de antwoorden die ik heb gekregen. De Driemaster zocht naar een manier om de werkhouding en zelfstandigheid van leerlingen te vergroten. Er is gekozen voor Taakspel. Het is in alle groepen ingevoerd. De intern begeleider gaf aan dat de meerwaarde van Taakspel ligt in de attitudeverandering bij de leerkracht. Alle leerkrachten werken met Taakspel en van nieuwe leerkrachten wordt verwacht dat ze zich gaan scholen in het werken met Taakspel. De intern begeleider gaf samenvattend de volgende conclusie: *Belangrijkste bijdrage is denk ik toch wel de verbeterde werkhouding van de kinderen, gericht bezig zijn met de taken en een positieve benadering van de leerkrachten.* In paragraaf 5.3 en 5.3.1 zal ik verder ingaan op de verandering van leerkracht gedrag en het effect hiervan op de leerlingen.

Hoofdstuk 4. Uitvoering en resultaten.

4.1 Taakspel introduceren aan de groep.

Nadat ik de invoeringstraining heb gevolgd heb ik de klas kennis laten maken met het Taakspel middels de introductielessen. Over deze kennismaking met het spel heb ik bewust nagedacht. De groep is sportief en wil graag met gym wedstrijdjes spelen. Het is dus realistisch te verwachten dat de leerlingen hieraan mee zullen werken. Ik ben begonnen met vertellen dat ik graag wilde dat ze in groep 8 optimaal voorbereid werden voor het voortgezet onderwijs. Maar dat er hiervoor nog niet altijd een fijne werksfeer in de klas was. Ik vertelde de kinderen dat we met een spel gingen werken, het was een spel waarbij ze leuke dingen konden verdienen. Ik heb de link gelegd naar voetbal, bij het spelen van voetbal zijn er een aantal spelregels. Met de leerlingen heb ik een gesprekje gevoerd over deze regels en waarom die belangrijk zijn. Toen heb ik gezegd dat het spel wat wij gingen spelen ook gebruik maakte van regels. Iedere keer als we het spel spelen staan er drie regels centraal. De regels die voor konden komen werden besproken. Hierna heb ik verteld dat ik de klas in teams had verdeeld en dat ze een naam mochten verzinnen voor het team. Ook gaf ik aan dat we in ieder team een captain hadden, dit was de leider van de groep en deze neemt beloningen in ontvangst. Vervolgens zijn we in de teams gaan zitten en de captains werden bekend gemaakt. In elk team werd een naam verzonden. Ook werd er een teamposter gemaakt. Alle teams dachten na over weekbeloningen, activiteiten van ongeveer een uur die ze graag wilden verdienen. Tijdens de tweede introductieles, werd er een keertje geoefend met Taakspel. De leerlingen kregen de gelegenheid om vragen te stellen, dit om eventuele onduidelijkheden te voorkomen. De vraag waarom we Taakspel gingen spelen werd niet gesteld. Dit verbaasde mij enigszins, maar geeft wel aan dat het spel positief werd ontvangen. Ik sprak met de groep af dat we drie maal per week Taakspel gingen spelen. Als het team Taakspel goed speelde konden ze een dropje verdienen. Ging het drie keer goed, dan gingen we eind van de week een uur iets leuks doen. We kozen de activiteit van tevoren uit zodat de groep wist waarvoor gespeeld werd.

4.2 Mijn eerste bevindingen over het Taakspel.

Na één week met Taakspel gewerkt te hebben schreef ik voor mezelf de volgende tussentijdse evaluatie:

Wat heb ik gedaan?

Ik ben gestart met mezelf inlezen, vervolgens ben ik in twee weken zes observaties gaan uitvoeren. Aan de hand van deze observaties heb ik de kinderen ingedeeld in vier categorieën. De introductie lessen zijn gegeven en hierna heb ik nieuwe groepjes gemaakt.

Vorige week hebben we voor het eerst drie keer Taakspel gespeeld en is de weekbeloning gehaald.

Wat zijn mijn bevindingen tot nu toe?

Het spel is door de groep positief ontvangen. Er zijn wel kinderen die veel moeite hebben met het groepje waar ze in zitten. Ze verwachten van mij dat ik de problemen die er zijn in deze groepjes ga oplossen. Ik wil juist deze kinderen sturen in een oplossingsgerichte manier bij het zelf zoeken naar een oplossing. De teamleiders, sommige kinderen vonden het wel eng om leider te zijn. Ik merk dat deze kinderen liever onder doen voor de "stoere" kinderen in de klas. Toch is iedereen leider gebleven ondanks dat er kinderen in de groep zijn die hier wel op afgeven. Ze zijn het er niet mee eens en reageren bij het uitdelen van dropjes door de leider vervelend en er worden opmerkingen gemaakt die ik liever niet zou horen.

Tijdens het spelen van Taakspel gaat het goed. Ik merk duidelijk verschil tijdens het Taakspel. Kinderen zijn zich bewust van de regel die op dit moment geldt. Ze proberen elkaar hier ook bij te helpen door elkaar te corrigeren. Er wordt nagedacht over welke beloning ze willen verdienen.

Ik betrap mezelf er op dat ik het toch af en toe moeilijk vind om niet te reageren op negatief gedrag. Positieve aandacht geef ik zeker, maar het negeren is af en toe moeilijk.

Vragen.

Ik heb op dit moment twee groepjes die pas serieus aan het werk gaan als de rode kaart zichtbaar is geworden. De moeilijkheid is dat dit een groepje is van vier leerlingen met verschillend gedrag. Twee leerlingen gaan direct goed van start en de andere twee vertonen storend gedrag waar de andere twee last van hebben. Ook reageren de twee kinderen die wel hard werken geïrriteerd als er kaartjes weggenomen worden. Dit vind ik een lastige situatie.

Er zijn leerlingen die vragen of er kaartjes terug verdiend kunnen worden, dit doe ik op dit moment niet. Deze vraag kreeg ik ook van medestudenten op mijn opleiding. Is er een gedachtegang achter het niet terug kunnen verdienen? Dit zou ik graag willen weten.

Op welke manier kan ik de leerlingen nog bewuster maken van eigen gedrag. Tijdens Taakspel geef ik niet aan waarom er kaartjes weg gaan. Is het handig om dit naderhand toch met sommige kinderen te bespreken?

Als alle groepjes in de eerste twee keer Taakspel de dagbeloning haalt, hoe kan ik de motivatie voor de derde keer Taakspel spelen hoog houden?

Opmerkingen

Tijdens het Taakspel loopt het redelijk en ik ben inderdaad blij dat we hier een goede start hebben gemaakt. Vorige week zat er wel een hele vervelende dag in de week. Er gebeurde constant wat, buiten het Taakspel. De weekbeloning was al binnen. Ik vind het moeilijk om dan op de vrijdag toch heel enthousiast te zijn over de weekbeloning. De groep heeft het wel verdiend tijdens Taakspel maar dit is in drie keer 35 minuten verdiend. En de rest van de dag? Ik probeer buiten Taakspel om positieve aandacht zoveel mogelijk in te zetten. Het blijft echter een zware taak om de dagen met

deze groep in goede banen te leiden. Ik begrijp dat ik blij moet zijn met kleine successen en niet te snel grote verwachtingen moet hebben. Ik wil alleen zo graag verandering en resultaat zien.

4.2.1 Terugblik op eerste bevindingen.

Op mijn laatste opmerking wil ik even doorgaan. Daar staat namelijk de kern van mijn motivatie voor dit onderzoek. Ik wilde zo graag een wondermiddel waardoor de problemen opgelost zouden worden. Nu denk ik bijvoorbeeld dat de evaluatie na de eerste week vrij vroeg was. Het geeft wel mijn manier van werken aan. Ik wil snel resultaten zien en hiervoor ga ik hard werken. Dit was echter niet direct haalbaar. Ik werd gedwongen mij aan te passen aan deze groep. Deze groep kon ik niet zomaar naar mijn hand zetten, ik moest me (noodgedwongen) naar deze groep voegen.

In deze eerste evaluatie waren er wel een aantal belangrijke zaken die ik kon bespreken met mijn begeleiders van WSNS. Ten eerste was ik veel te hard van stapel gelopen door het Taakspel 35 minuten te gaan spelen. Ik moest terug naar 10 minuten spelen per keer. Ook moesten de leerlingen drie maal het spel halen om mee te kunnen doen voor de weekbeloning. In eerste instantie had ik met de leerlingen afgesproken dat ze het spel minstens twee maal moesten halen. Volgens de handleiding werd dit aanbevolen. Mijn begeleider vond het voor mijn groep een minder effectieve benadering. Ik ging het spel aanpassen, terug naar de 10 minuten maar wel drie keer het spel winnen om mee te mogen doen voor de weekbeloning. Ik moest leren om geduldig te zijn met het opvoeren van de tijd, liever 3 weken 10 minuten Taakspel spelen waarbij het goed gaat dan de tijd opvoeren terwijl de groep er nog niet aan toe is. De vraag of de kinderen kaartjes terug konden verdienen heb ik terug gekoppeld naar mijn begeleider. Er worden geen kaarten teruggegeven omdat dit voor de leerkracht een te gecompliceerd geheel wordt. Kaarten wegnemen en terugleggen vergt veel overzicht. Door de kaarten niet terug te geven houdt de leerkracht volledige regie en is de motivatie voor goed gedrag hoger. De leerlingen moeten immers meer hun best doen om de kaartjes die ze hebben te behouden. Hier kom ik nog op terug in de discussie bij paragraaf 5.3.3.

4.3 De uitbreiding van het Taakspel.

Na de eerste week en de eerste observatie in mijn groep was er voor mezelf en de leerlingen duidelijkheid. Ik moest tevreden zijn met de kleine successen. Wat ik in de eerste weken probeerde was in het half uur na het spelen van Taakspel via complimenten geven, benoemen wat goed gaat (oplossingsgerichte aanpak) de sfeer te behouden zoals tijdens het spelen van Taakspel. Dit werkte helaas niet. Ik merkte dat de leerlingen na het spelen van Taakspel behoefte aan ontlading hadden. Hierdoor heb ik mijn plan gewijzigd en ben ik juist het half uur voor het spelen van Taakspel de kinderen gaan complimenteren voor goed gedrag. Ook heb ik ze gewezen op wat ze allemaal al goed doen door ze te vertellen wat wenselijk gedrag is, gedrag dat ik graag zie. Dit werkte een stuk

beter. De leerlingen reageerden hier wel goed op. Leerlingen gingen positief gedrag van elkaar overnemen. De overgang naar Taakspel verliep vloeiend en na het spelen van Taakspel kunnen de kinderen ontspannen. De klas genoot van de beloningen. Na een maand spelen van Taakspel zijn we gaan zwemmen met de klas. Deze maandbeloning tilde de motivatie van de kinderen duidelijk naar een hoger niveau. Geleidelijk voerde ik de speeltijd van het Taakspel op. De observatieweken zaten er aan te komen en ik was heel benieuwd naar de resultaten die ik had geboekt met de groep tijdens de introductiefase.

4.4 Resultaten besproken.

Voor een overzicht van de 0 meting, de tussenmeting en de eindmeting verwijs ik naar bijlage 4.

De observaties buiten het Taakspel waren gericht op de mate van regelovertredend gedrag. Bij de 0 meting was er in de groep een gemiddeld regelovertredend gedrag van 2,7. Bij de tussenmeting was dit afgenomen naar 1,5. De eindmeting is uitgekomen op 1,1. Er is een afname te constateren van 1,6 per leerling, anders omschreven er is een afname van meer dan vijftig procent!

Ook heb ik gekeken naar de leerling in aantallen verdeeld in de mate waarin de leerlingen zich aan de regels houden. Deze waren heel verassend. De groep telt 22 leerlingen en de aantallen in de tabel geven de verdeling aan van het aantal leerlingen.

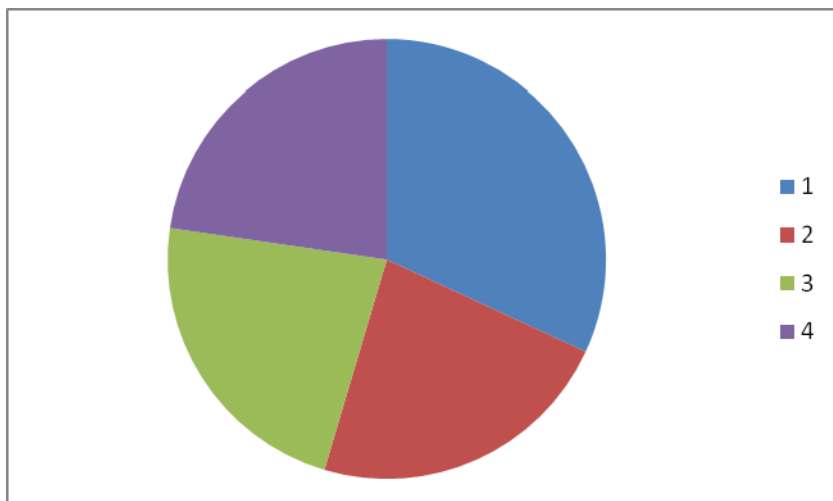
Mate waarin de leerling zich aan de regels houdt:	0 Meting	Tussenmeting	Eindmeting
1. Meestal	7	10	17
2. Vaak	5	5	1
3. Vaak niet	5	6	3
4. Meestal niet	5	1	1
Totaal aantal leerlingen	22	22	22

Deze tabel laat zien dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden op het gebied van regelovertredend gedrag. De tabel laat zien dat merendeel van de leerlingen zich aan het eind van het onderzoek nu meestal aan de regels houdt.

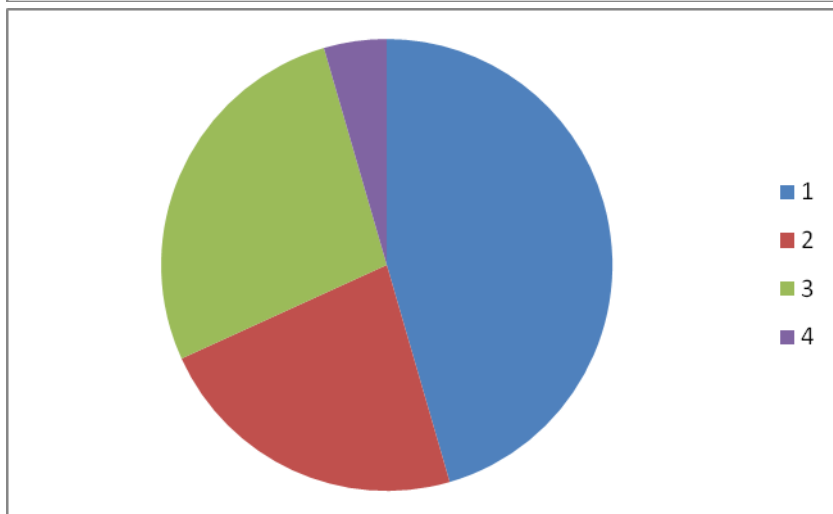
Deze getallen zijn op basis van observaties buiten Taakspel gebaseerd.

Het volgende overzicht geeft in percentages de veranderingen weer.

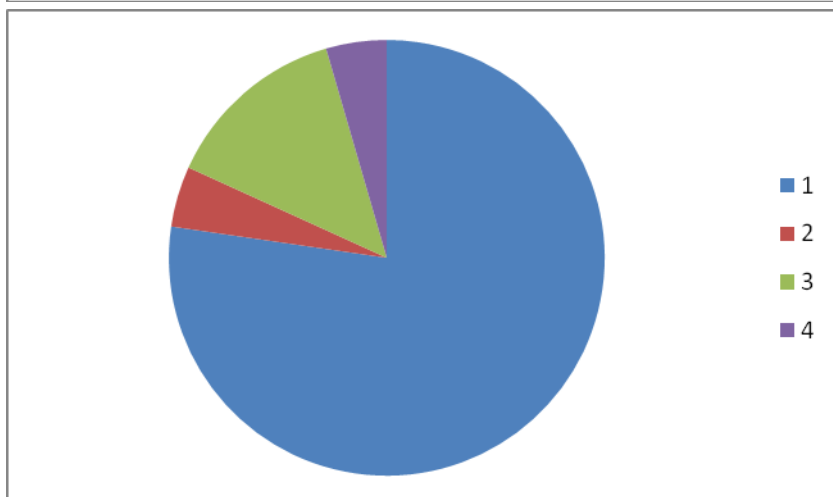
De grafieken geven de mate aan waarin leerlingen zich aan de regels houden.

0 meting

Tussenmeting

Eindmeting

Legenda

1= leerling houdt zich meestal aan de regels.

2= leerling houdt zich vaak aan de regels.

3= leerling houdt zich vaak niet aan de regels.

4= leerling houdt zich meestal niet aan de regels.

De gegevens heb ik per leerling bijgehouden. Hierbij zijn drie uitslagen opvallend.

Leerling 1, had bij de 0 meting een gemiddeld regelovertredend gedrag van 0,5 en viel in categorie 1. Bij de tussenmeting heeft deze leerling een gemiddelde van 0,7 en valt wederom in categorie 1. Bij de eindmeting heeft deze leerling een gemiddelde van 0,5 en valt wederom in categorie 1. Er is in de periode waarin Taakspel is ingevoerd weinig tot geen verandering in het gedrag van deze leerling geweest. Taakspel heeft geen positieve bijdrage geleverd voor deze leerling.

Leerling 2, komt bij alle drie de metingen uit in categorie 4. Als ik kijk naar het gemiddeld regelovertredend gedrag van deze leerling is er wel verbetering zichtbaar. Bij de 0 meting scoorde deze leerling 5,8. Bij de tussenmeting scoorde deze leerling 3,3 en bij de eindmeting 3,5. Er is dus wel afname van het regelovertredend gedrag maar niet dusdanig dat hij in een lagere categorie terecht komt.

Leerling 3 is heel opvallend. Bij de 0 meting scoorde deze leerling een 1 en zat in categorie 1. Bij de tussenmeting scoorde deze leerling 2,2 en kwam hiermee in categorie 3 terecht. Bij de eindmeting scoorde deze leerling 1,3 en kwam hierbij opnieuw in categorie 1 terecht. Ik zie dat er een toename is van regelovertredend gedrag. Of het Taakspel hiermee te maken heeft vraag ik mij af. Deze leerling is sociaal emotioneel in ontwikkeling. De puberteit heeft zich aangediend. Dit speelt volgens mij bij deze leerling de boventoon. Het Taakspel kan wel een invloed hebben gehad op het verloop van de ontwikkelingen bij deze leerling omdat de leerling bij de eindmeting wel weer in categorie 1 zit. De trend die er was tussen de 0 meting en de tussenmeting heeft zich niet doorgezet.

Bij deze leerlingen zet ik dus voor mezelf vraagtekens over de effectiviteit van Taakspel. We moeten niet vergeten dat de ontwikkeling van leerlingen doorgaat en dat Taakspel een belangrijke rol kan spelen bij het sturen van gedrag maar dat het niet zaligmakend is.

4.4.1 Regelovertredend gedrag tijdens Taakspel bekeken.

Wekelijks heb ik tijdens het spelen van Taakspel 10 minuten geobserveerd. Ik heb per team gekeken naar regelovertredend gedrag. Daar waar er in het begin leerlingen pas aan het werk gingen als de laatste kaart op tafel lag doen de teams nu hun best om zoveel mogelijk kaarten over te houden. Dit is een verschuiving geweest in de groep. Een enkeling daargelaten, af en toe vervalt een leerling in oud gedrag en is het een sport om het laatste rode kaartje zichtbaar te krijgen maar daarna wordt er wel gewerkt. Als Taakspel begint geef ik veel complimenten aan individuele teams die direct goed aan het werk gaan, dit stimuleert andere teams om aan het werk te gaan. We zijn begonnen met 10 minuten spelen van Taakspel. De leerlingen kregen 5 kaarten in de 10 minuten. Aan het eind van het onderzoek speelt de groep Taakspel 2 uur met 6 kaarten. Dit geeft aan dat de leerlingen naar verhouding veel minder kaarten nodig hebben voor het spelen van het spel.

Wat ik verder op kan merken is dat de leerlingen tijdens de uitbreidingsfase tijdens andere momenten buiten het spelen van Taakspel wenselijk gedrag lieten zien. Dit was het geval bij zelfstandig werken in de groep. De leerlingen vertoonden steeds hier steeds minder regelovertrekend gedrag.

4.4.2 Veranderingen binnen de groep omschreven door de begeleider van WSNS.

Na elke observatie in de groep is er een evaluatie gesprek geweest. Meestal gingen deze gesprekken inhoudelijk over het invoeren van Taakspel en op welke punten ik moest letten. Wat in ieder gesprek terug kwam was de positieve reactie van de leerlingen op complimenten. Tijdens het eerste evaluatie gesprek gaf de begeleider aan duidelijk te kunnen zien dat leerlingen gedrag gingen imiteren nadat ik een leerling een compliment had gemaakt. Het laatste gesprek werd geopend door de volgende opmerking van mijn begeleider. “Het voelt anders als ik in de groep ben”. “Er is meer rust in de groep en de leerlingen zijn meer ontspannen”. Dit merkte mijn begeleider bijvoorbeeld aan de leerlingen bij het verlaten naar de klas om buiten te gaan spelen. Hij constateerde minder ruw gedrag en minder geduw en getrek dan voorheen. Ook letten de leerlingen minder op elkaar merkte hij op. De leerlingen laten elkaar wat meer met rust omschreef hij. Voor mijn groep en mezelf een groot compliment. Verder vond mijn begeleider de werkhouding in positieve zin veranderd. De leerlingen zijn met de taken bezig die ze uit moeten voeren en letten op de regels die centraal staan bij het Taakspel. De leerlingen nemen het spel serieus. Ook ziet hij dat de leerlingen gevoelig zijn voor de positieve benadering. Als ik een compliment maak blijft dit niet onopgemerkt. Hij ziet de leerlingen reageren op het gegeven compliment, ook leerlingen die het compliment niet zelf krijgen kijken bijvoorbeeld even op naar het kind dat het compliment krijgt.

Hoofdstuk 5. Persoonlijke conclusie reflectie en discussie

5.1.1 Conclusie.

Sterke punten van het Taakspel zijn:

6. Het is praktisch inzetbaar.
7. Leerlingen willen werken voor beloningen.
8. De leerkracht benut de positieve benadering en raakt hierdoor positief gesteld.
9. Binnen Taakspel vinden observaties plaats die gericht zijn op het gedrag.
10. Resultaten zijn meetbaar.

Wat het heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de leerlingen:

- Taakspel heeft gezorgd voor een verbeterde werkhouding.
- Taakspel heeft rust in de groep gebracht.
- Taakspel heeft de sfeer in de groep in positieve zin veranderd.

De meerwaarde die het spelen van Taakspel heeft, het aantal leerlingen dat zich meestal en vaak aan de regels houdt neemt toe. De meerderheid van de leerlingen houdt zich nu meestal aan de regels. Dit is een sterke verbetering met de situatie ten tijde van de 0 meting. Deze resultaten kunnen gezien worden als de kwantitatieve resultaten. Op kwalitatief gebied kom ik terug op de sfeer die ik positiever vind. In mijn observaties heb ik kunnen zien dat er een afname is van regelovertredend gedrag. Door deze afname is er rust gekomen, leerlingen helpen elkaar om te voorkomen dat er een kaart wordt weggenomen tijdens het spel. Op deze manier samenwerken is nieuw in de groep. Door de motivatie het spel te halen met elkaar, helpen ze elkaar bij het aan de regels houden. Buiten het spelen van Taakspel zie ik dat kinderen het leuk vinden om samen te kaarten. Het werken in een team heeft de leerlingen aangezet tot meer samenwerken. Dit zie ik terug als de leerlingen samen kaarten.

5.1.2 Beantwoorden van de onderzoeksvraag.

Om mijn conclusie helder te krijgen zal ik de onderzoeksvraag beantwoorden.

Onderzoeksvraag: Kan een leerkracht met behulp van Taakspel mogelijk zorgen voor een goede werksfeer in de groep, (voor leerlingen en leerkrachten) en draagt het bij aan zelfstandigheid en taakgerichtheid van de leerling?

Mijn antwoord op deze vraag is: Ja. Door Taakspel stapsgewijs in te voeren, en je duidelijk te houden aan de strategie die er geboden wordt in de docenthandleiding, kan de leerkracht er in slagen een goede werksfeer te creëren in de groep. Leerlingen worden ook zelfstandiger en taakgericht bij het werken met Taakspel. De leerkracht die positief gedrag benoemt en negatief gedrag negeert. En dit weet te combineren met consequent de regels hanteren, is op de goede weg.

De aanpak is succesvol als je zelf blijft geloven in het effect van positieve aandacht. De leerlingen zien dat positief gedrag van anderen wordt beloond. Zij zien dit als voorbeeldgedrag leerlingen gaan elkaar imiteren. Dit heb ik zelf gezien in de klas en dit wordt ook omschreven in de docenthandleiding als modelleren.

Doordat de periode waarin Taakspel gespeeld wordt steeds langer wordt, is er een groeiende periode waarin er een zekere rust in de groep is. De kinderen hebben geleerd dat een goede werkhouding samengaat met een rustige sfeer in de groep. De werkhouding houdt in dat ze zich aan de regels houden en dat ze steeds van de leerkracht horen wat er goed gaat. Dit zorgt voor een positieve sfeer. Als leerkracht vind ik het niet prettig om leerlingen veel te corrigeren, het benoemen van wat de leerlingen goed doen, vind ik prettiger. Leerlingen horen naar mijn mening dus ook liever dat wat er goed gaat. De reactie van leerlingen op complimenten is soms maar beperkt zichtbaar. Soms is het alleen maar een glimlach. Maar het gegeven compliment is wel opgemerkt. Ik weet dit doordat ik van ouders hoor dat kinderen er thuis over vertellen. Het kind heeft thuis trots verteld dat de leerkracht hem of haar een compliment heeft gegeven. Dit zorgt ervoor dat zowel leerkracht als leerling in een positieve situatie zitten tijdens het spelen van Taakspel. Taakspel leert een werkhouding aan. Taakspel zorgt voor een betere sfeer omdat er rust is en positiviteit in de klas. Het Taakspel doorbreekt de negatieve spiraal waarin mijn groep terecht was gekomen. De leerlingen hadden het idee dat ze niets goed deden. Zo kwam de groep op mij over. Door van mij te horen dat ik tevreden was over een heleboel dingen, heb ik ze een stukje zelfvertrouwen kunnen geven, wat heeft bijgedragen aan een stukje autonomie van de leerlingen. Dit alles samen zorgt voor een betere sfeer tijdens werkmomenten. Ik ben wel van mening dat er in mijn groep een verschil is ontstaan in werkmomenten en vrije momenten. Tijdens de werkmomenten is Taakspel effectief. Ik merk dat wanneer we aan het werk zijn en er geen Taakspel wordt gespeeld er een vergelijkbare situatie is ontstaan. Dit was ook de bedoeling in de generalisatiefase. Taakspel heeft een duidelijke verbetering gebracht in werksfeer. Op vrije momenten waarbij er niet gewerkt is met Taakspel zie ik leerlingen helaas terugvallen in het oude gedrag. De leerlingen zijn drukker, minder bereikbaar voor de leerkracht en minder aardig of positief ten opzichte van elkaar, dan wanneer er sprake is van een werkmoment. Taakspel heeft er niet voor gezorgd dat het negatieve gedrag is verdwenen. Hoe zou het zijn gelopen als deze groep niet was gaan werken met Taakspel? Misschien had dan de negativiteit de boventoon gevoerd. Ik blijf vasthouden aan de positieve veranderingen die ik heb geconstateerd. De zelfstandigheid van de leerlingen is groter geworden. Ik ben van mening dat Taakspel ook hieraan een bijdrage heeft geleverd. Doordat regels visueel worden ondersteund (picto's) weten kinderen wat er van ze wordt verwacht. Hierdoor krijg ik minder vragen van de leerlingen. Ze zijn tijdens Taakspel aan het werk, helpen elkaar en corrigeren elkaar ook. Ze leunen minder op de leerkracht, omdat ze weten wat ze moeten doen. Leerlingen zijn zelfstandiger.

Doordat de leerlingen elkaar zijn gaan corrigeren helpen ze elkaar herinneren aan de regels, en is de groep een stukje zelfsturender geworden. Niet altijd is dit positief geweest. Als een leerling een ander wilde helpen werd het in het begin van het jaar nogal eens verward met kritiek of commentaar van de ander. Dit leidde wel eens tot conflicten waarbij ik na het spelen van Taakspel met de leerlingen ben gaan zitten om er over te praten. Deze gesprekken heb ik zoveel mogelijk oplossingsgericht gedaan. Het positieve aspect belichten, de leerlingen het probleem dat ze hebben laten omschrijven en de oplossing zelf of samen laten zoeken. Tijdens deze gesprekken merkte ik dat leerlingen van mij als leerkracht wilde dat ik de situatie op ging lossen. Ze waren gewend dat ze straf kregen, of dat de leerkracht ze vertelde wat dan wel te doen. Door de kinderen actief zelf te laten nadenken heb ik een bijdrage willen leveren aan de zelfstandigheid. Ze inzicht geven in eigen handelen is de achterliggende gedachte hierbij geweest. Dit staat niet helemaal los van Taakspel. Tijdens het spelen van Taakspel moeten de leerlingen zich ook bewust worden van eigen gedrag, omdat de leerkracht niet uitlegt waarom er een kaart wordt weggenomen. Je ziet ze dan ook denken na het wegpakken van een kaart, wat gebeurde er? Dit nadenken over de situatie en het bijbehorende gedrag, is een belangrijk punt geweest voor de leerlingen. Ze hoorden wat goed ging van de leerkracht omdat dit positief gedrag aankaart, maar werden tot nadenken aangezet als het ging over negatief gedrag.

5.2 Reflectie, persoonlijke ontwikkeling tijdens dit praktijkonderzoek.

Dit onderzoek heeft mij op verschillende gebieden sterker gemaakt. Op de werkvloer ben ik actief geweest om collega's te informeren over de voortgang van Taakspel in de groep. Mijn ervaringen delen, en de successen toelichten. Anderen enthousiasmeren over Taakspel en steeds weer uitleg geven over het spel heeft er voor gezorgd dat ik steeds ben blijven nadenken over Taakspel. Ik heb vragen van anderen en van mezelf kunnen beantwoorden doordat ik mezelf in de theorie en achtergrond van Taakspel heb verdiept.

Wat ik over mezelf heb geleerd tijdens het onderzoek heb ik al deels in paragraaf 4.2.1 besproken. Ik wil hard werken voor resultaten. Meestal wist ik een groep binnen een aantal weken naar mijn hand te zetten. In deze groep merkte ik als snel dat mij dit niet ging lukken en dat ik behoefte had een andere werkvorm. Ik heb mezelf moeten leren geduld te hebben bij het invoeren van Taakspel. Van nul af beginnen en hierna gaan bouwen dat is wat ik heb gedaan. Ik moest dus een stap terug doen voordat ik verder kon gaan. Dit vond ik moeilijk. Wat het er niet makkelijker op maakte was dat ik kritische opmerkingen kreeg van anderen als ik vertelde dat mijn groep al bijna een uur goed Taakspel kon spelen. “Het is groep acht, drie keer een uur je best doen is toch wel het minste wat je kunt verwachten.” Dit heb ik vaak gehoord, steeds weer legde ik de strategie uit en bleef ik optimistisch over de groep. Ondanks dat ik zelf ook wel eens vond dat de collega's gelijk hadden.

Vorig jaar heb ik gemerkt dat een aanpak valt of staat met hoe je er zelf over denkt. Dit was voor mij de beweegreden om Taakspel nooit af te vallen. Nu ik terug kijk, ben ik blij dat ik dit jaar op deze manier ben gaan werken. Ik heb mezelf naar de groep moeten voegen, mijn plannen moeten bijstellen. Maar als ik naar de resultaten kijk ben ik trots, trots op de leerlingen omdat ze geleerd hebben wat een goede werkhouding is. Trots op mezelf omdat ik dit wel voor elkaar heb gebokst en ook ben ik trots dat ik met Taakspel heb leren werken en met eigen ogen heb gezien welke bijdrage het spel heeft voor een moeilijke bovenbouwgroep.

5.3 Discussie.

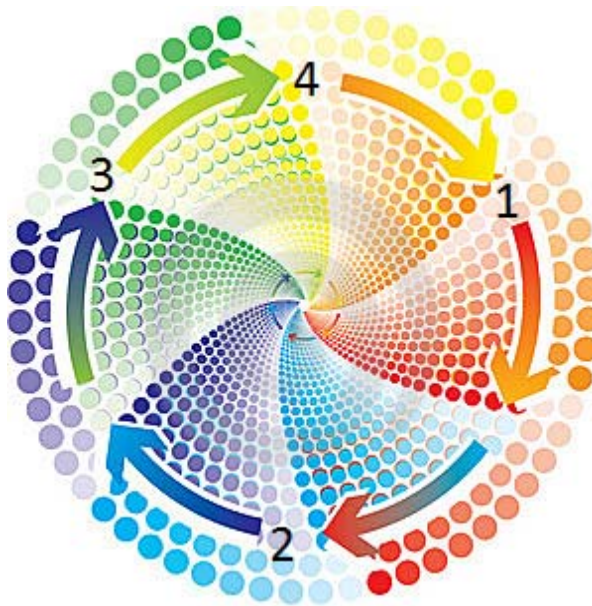
Na het uitvoeren van het onderzoek en het schrijven van het meesterstuk zijn er een aantal punten bij mij boven komen drijven die ik graag ter discussie stel.

5.3.1 Is er bij Taakspel verandering van gedrag bij de leerkracht?

De docenthandleiding beschrijft Taakspel als volgt: *Het Taakspel is een groepsgerichte aanpak om leerlingen te leren zich beter aan klassenregels te houden.* Er worden drie doelen voor de leerling genoemd: *taakgericht gedrag neemt toe, regelovertredend gedrag neemt af, het wordt rustiger in de klas.* Hierna volgt waar het hele Taakspel mijns inziens het meeste om gaat: *Om deze doelen te kunnen bereiken is het nodig dat u zich een aantal leerkrachtvaardigheden eigen maakt of verder uitbreidt, zoals observeren, complimenteren en negeren. Het Taakspel werkt met positieve regels en de nadruk wordt gelegd op wat de kinderen goed doen. Doordat er meer complimenten uitgedeeld worden en er minder corrigerende opmerkingen gemaakt worden, neemt taakgericht of ander gewenst gedrag toe en neemt storend gedrag of ander gedrag niet gewenst gedrag af. Leerkrachten die het Taakspel al gespeeld hebben, geven aan dat deze aanpak even wennen is. Daarom wordt u tijdens het invoeren van het Taakspel getraind en begeleid door uw eigen onderwijsbegeleidingsdienst.*

De aanpak van de leerkracht doet er dus toe. Om leerlingen de doelen te kunnen laten halen is er een bepaalde manier van handelen nodig van de leerkracht. Zoals het in de docenthandleiding staat omschreven lijkt het of de leerlingen de grootste stap moeten maken qua ontwikkeling. Maar vergeet niet wat het van een persoon vergt om zijn eigen gedrag te veranderen. Te beginnen bij de leerkracht. Taakspel is effectief als de leerkracht bewust is van zijn eigen handelen, en de bijdrage van dit handelen aan het gedrag van de leerlingen. Als een leerkracht in staat is dit te doen, is Taakspel effectief. Als ik de docenthandleiding lees dan gaat de meeste aandacht uit naar het gedrag van de leerlingen en hoe Taakspel ingevoerd moet worden. Als ik terug denk aan de gesprekken die ik heb gevoerd met mijn begeleider, is er deze gesprekken gepraat over mijn gedrag als leerkracht. Ik bekijk het zo: Taakspel is een middel om leerkrachtgedrag en leerling gedrag te kunnen veranderen. Spelenderwijs treden er veranderingen op. De leerkracht heeft autonomie, deze bepaalt

wanneer er kaartjes verdwijnen en negeert negatief gedrag. Door de complimenten ligt de nadruk op wat er goed gaat in de klas. Ik als leerkracht voel mij hier beter door en er ontstaat een cirkeltje.

1. De leerkracht negeert negatief gedrag.
2. De leerkracht geeft complimenten.
3. Leerlingen vertonen minder regelovertredend gedrag, de leerkracht voelt zich beter
4. De leerlingen krijgen minder negatieve aandacht van de leerkracht en raken positief gesteld door de complimenten.

De leerkracht voelt zich prettig bij het geven van complimenten en negeert negatief gedrag. De leerlingen krijgen hierdoor minder negativiteit van de leerkracht te verwerken en raken positief gesteld door complimenten. Het leerkracht gedrag heeft dus duidelijk invloed op het gedrag van leerlingen in de groep.

5.3.2 Verleggen leerlingen als teamleider.

Mijn eerste reflectie op het werken met Taakspel leverde mij vragen op. Ik schreef: *De teamleiders, sommige kinderen vonden het wel eng om leider te zijn. Ik merk dat deze kinderen liever onder doen voor de "stoere" kinderen in de klas. Toch is iedereen leider gebleven ondanks dat er kinderen in de groep zijn die hier wel op afgeven. Ze zijn het er niet mee eens en reageren bij het uitdelen van dropjes door de leider vervelend en er worden opmerkingen gemaakt die ik liever niet zou horen.* De docenthandleiding beschrijft het team als volgt: *Verleggen kinderen kunnen door de rol als teamleider iets minder verleggen worden. Door hen een belangrijke rol te geven in het team met een*

positieve taak (zoals het in ontvangst nemen van een beloning) krijgen zij een plek in het team. Het team kan extra gestimuleerd worden elkaar te helpen herinneren aan de regels die gelden.

Hieraan wil ik toevoegen dat de leerkracht hierbij goed moet opletten of de verlegen leerlingen in kwestie deze taak aankunnen. Als een groep leerlingen veel negatieve uitingen naar elkaar hebben, kan een taak als teamleider voor een verlegen leerling misschien negatief werken. Hiermee bedoel ik dat een verlegen kind negatieve spanning zou kunnen krijgen door de reacties van anderen. Het is aan de leerkracht te bepalen of een verlegen leerling dit aankan. Ook is het raadzaam om met de leerlingen in gesprek te gaan over hoe ze in het team samen moeten werken. Deze sociale vaardigheid is niet voor alle leerlingen bekend, en hier wordt wel direct een beroep op gedaan.

5.3.3 Is het wegnemen van kaartjes positief?

Ook vroeg ik mezelf af of het een optie zou moeten zijn dat leerlingen kaartjes terug verdienen. Hierover ben ik in gesprek gegaan met mijn begeleider. Ik stelde ter discussie of deze manier van werken voldoende positief is. De leerkracht neemt kaartjes weg omdat leerlingen zich niet aan de regels houden. Ligt de focus dan niet op negatief gedrag? Mijn begeleider legde mij uit dat de leerlingen een stukje autonomie krijgen bij het spel. Ze krijgen een stapel kaartjes die ze proberen te behouden, dit doen ze door wenselijk gedrag te laten zien. Het zou te makkelijk voor de leerlingen worden als ze een kaart verliezen en hem weer terug kunnen verdienen met goed gedrag. Want de volgende vraag die dan rijst, hoe krijgen ze de kaart terug? Hoe lang moet een leerling dan welk gedrag laten zien om een kaart terug te verdienen? Het zou een te complex geheel worden voor de leerkracht. Het wegnemen en terugleggen van kaarten, iedereen in de gaten houden, complimenten geven en cognitief ook een bijdrage leveren is niet te realiseren. Dit begrijp ik. Persoonlijk zie ik het ook nog op deze manier. Het wegnemen van kaartjes wordt niet benoemd, er wordt minimaal aandacht aan gegeven. Niet genegeerd (er wordt een kaartje weggenomen) maar ook niet benoemd. Wenselijk gedrag wordt wel benoemd, hier gaat de aandacht van de leerkracht naar uit. Als je de manier van werken met Taakspel op deze manier bekijkt is het een manier van werken waarbij de leerkracht positiviteit uitsprekt en uitstraalt.

5.3.4 In hoeverre is Taakspel oplossingsgericht werken.

Taakspel bevat een aantal belangrijke elementen vanuit het oplossingsgericht werken. De aandacht gaat uit naar de oplossing en niet naar het probleem. Het geven van complimenten en het doel helder stellen herken ik vanuit het oplossingsgericht werken. De leerlingen worden uitgenodigd om wenselijk gedrag te laten zien en doen hier meer van. Als belangrijkste verschil ligt het punt van beoordeling. De leerlingen worden door de leerkracht beoordeeld op het gedrag. De leerlingen geven zichzelf geen beoordeling. Ik merk wel dat kinderen steeds beter weten wanneer er een kaart

weggehaald gaat worden. Ze geven hem nu vaak al aan en in het begin begrepen de leerlingen soms niet waarom er een kaart weggenomen werd. Er is een stukje besef van eigen gedrag gekomen door het spelen van Taakspel. De film 'Classroom solutions' waarin Insoo Kim Berg de leerlingen leert zichzelf te beoordelen is een voorbeeld van ontwikkelingsgericht werken. Als ik de manier van werken in de film vergelijk met de manier van werken binnen Taakspel, dan zijn er verschillen. Hier wil ik ingaan op de observaties in de film in vergelijking met de observaties die binnen Taakspel worden uitgevoerd. Insoo Kim Berg observeert in een moeilijke groep. Als ze de observatie bespreekt met de groep, gaat ze alleen in op alle dingen die er goed gaan. Ze legt de focus op wat er al aanwezig is aan positieve punten binnen de groep, en geeft de leerlingen hierover complimenten. Binnen Taakspel vinden er ook observaties plaats. Er wordt hier gekeken naar het aantal keer regelovertredend gedrag. De focus ligt op het negatieve, en is volgens mij niet oplossingsgericht. Er zijn dus zeker duidelijke verschillen te herkennen. Ik ben van mening dat Taakspel nog effectiever invloed zou kunnen hebben op het gedrag van leerlingen, als leerlingen bij het invoeringstraject geleerd zou worden bewust zichzelf te beoordelen. Hierbij denk ik aan een stukje zelfreflectie, wat heeft hetgeen ik doe voor effect op mijn team? Hoe kan ik dit verbeteren? Na het spelen van Taakspel een evaluatie ronde maken en hierbij ingaan op de genoemde punten zou al voldoende zijn. De kinderen kunnen in het team bespreken hoe het is gegaan en wat er goed ging en zichzelf bijvoorbeeld punten geven. Ik heb dit tijdens dit onderzoek niet gedaan, maar ga ik nogmaals werken met Taakspel dan is het wel mijn voornemen om dit te gaan doen.

5.3.5 Is Taakspel voor alle leerlingen effectief?

Mijn resultaten laten zien dat Taakspel niet voor alle leerlingen effectief is geweest. Er zijn mogelijkheden binnen Taakspel voor leerlingen met veel regelovertredend gedrag. Deze leerlingen kunnen een individueel programma krijgen. Hiertoe kan besloten worden als duidelijk is geworden (aan de hand van observaties) dat een leerling niet gevoelig is voor het teamgevoel. Als ik terug kijk op mijn onderzoek denk ik dat ik voor één leerling had moeten kiezen voor een individuele aanpak. Ik heb hier niet voor gekozen omdat ik wilde dat hij met de groep mee bleef doen. Dit leverde voor andere leerlingen misschien toch teveel onrust op. Zelf eerder beslissen of het wenselijk is dat de leerling individuele aanpak krijgt is van belang.

5.3.6 Het werken met Taakspel invoeren op school.

Ik wil aangeven dat het voor mij soms moeilijk was om als enige leerkracht te werken met Taakspel binnen mijn school. Ik ging Taakspel uitproberen in mijn groep. Een lastige situatie voor mij, ik ben positief over Taakspel en probeer mensen te enthousiasmeren voor deze nieuwe aanpak. Buiten dit punt is het prettig als je op de werkvloer kunt overleggen met iemand die ook bezig is het invoeren

van dezelfde manier van werken. Hoe het bij de ander gaat en hoe een ander de dingen aanpakt kan heel verhelderend zijn voor de voortgang in je eigen groep. Ik heb gelukkig veel steun gehad aan de begeleider vanuit WSNS en bij de intervisie bijeenkomsten van mijn medestudenten. Overleg is noodzakelijk als je op een nieuwe manier gaat werken.

5.3.7 Taakspel inzetten bij inclusief onderwijs.

Inclusief onderwijs houdt in dat er een goede kwaliteit onderwijs wordt geboden aan alle leerlingen van de school. Ongeacht de beperking, intelligentie of achtergrond. Het onderwijs is op iedere leerling afgestemd. Taakspel kan hierbij volgens mij een rol spelen. Het werken in een team brengt de leerlingen nader tot elkaar, hierdoor kan het wederzijds respect groeien. De leerkracht legt de nadruk op positief gedrag, en stimuleert de leerlingen met beloningen. Taakspel is klassikaal inzetbaar, alle leerlingen kunnen binnen het Taakspel aan het werk. Door Taakspel kan een goede werkhouding, rust in de groep en een fijne luisterhouding van de leerlingen gerealiseerd worden. Op de werkvloer hoor ik vaak het woord werkdruk voorbij komen. Ik denk dat Taakspel de leerkracht kan helpen bij het creëren van een fijne werksituatie in de klas. Dit geeft de leerkracht voldoende rust en energie om alle leerlingen de aandacht te geven die ze nodig hebben. En dit verlaagt op de langere termijn de werkdruk.

5.4 Conclusies uit het praktijkonderzoek.

Kort samenvattend kom ik tot de volgende conclusies:

- Een leerkracht kan met behulp van Taakspel zorgen voor een betere werkhouding van de leerlingen. Tevens kan het tot rust, en een verbeterde sfeer in de groep leiden.
- Belangrijk om te vermelden is, dat het leerkrachtgedrag hierbij een belangrijke factor is. De leerkracht verandert het gedrag van de leerlingen door ander leerkracht gedrag te laten zien. De leerkracht wordt zich bewust van het eigen handelen in de groep. Deze bewustwording houdt in, de leerkracht weet dat verandering in eigen gedrag ook verandering in gedrag van leerlingen teweeg brengt. Dit is een bouwsteen van Taakspel en valt niet te onderschatten.
- Bij het invoeren van Taakspel is het hebben van geduld een schone zaak. Kleine successen vieren heb ik moeten leren. Door geduld te hebben en door te zetten heb ik resultaten op de langere termijn kunnen boeken.

5.5 Aanbevelingen.

Vanuit de conclusie kom ik tot de volgende aanbevelingen:

- Let bij het aanstellen van de teamleiders steeds goed op het individu. Kan de leerling de taak uitvoeren zonder hier negatieve spanning bij te krijgen.
- Door leerlingen een stukje zelfreflectie bij te brengen, naast het werken met Taakspel kan er op een oplossingsgerichte manier verder gewerkt worden met de leerlingen. Hierbij wordt bereikt dat leerlingen zichzelf gaan beoordelen. En wordt de betrokkenheid vergroot.
- Indien nodig, kan er voor een individuele werkwijze gekozen worden met specifieke leerlingen.
- Het is wenselijk om meerdere leerkrachten op een school te laten werken met Taakspel. Overleg kan motiverend werken.
- Taakspel kan ingezet worden bij inclusief onderwijs. Taakspel kan een bijdrage leveren aan een lagere werkdruk voor de leerkracht.

Literatuurlijst.

Durrant, M. (2006) *Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school.*

Apeldoorn: Garant Antwerpen

ISBN 978-90-441-2157-5 (Fontys OSO reeks nr.3)

Jong, P., & Berg, I.K. (2004) *De kracht van oplossingen. Handwijzer voor oplossingsgerichte gesprekstherapie.*

Lisse: Harcourt Book Publishers

ISBN 90-265-1745-9

Van der Sar A. & Goudswaard (2001) *Docenthandleiding Taakspel voor basisonderwijs.*

Eindhoven: Roto Smeets GrafiServices

ISBN 90-806530-2-0

Geraadpleegde websites:

www.carrieretijger.nl

Gevonden op 9 maart.

<http://www.jeugdinterventies.nl/eCache/DEF/1/07/375.html>

Gevonden op 20 maart.

<http://www.solution-focused.nl/tools/artikelen/Erickson.htm>

Gevonden op 6 april.

[http://nl.wikipedia.org/wiki/B.F. Skinner](http://nl.wikipedia.org/wiki/B.F._Skinner)

Gevonden op 9 maart.

Bijlage 2.

'Taakspel' erkend als bewezen effectief

Het preventieprogramma 'Taakspel' is als eerste jeugdinterventie erkend als 'bewezen effectief'. Door het spelen van het Taakspel tijdens reguliere lessen leren leerlingen op de basisschool om zich beter te houden aan de klassenregels. Erkende jeugdinterventies worden gepubliceerd in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut.

Taakspel

Taakspel is bedoeld voor leerlingen van groep 4 tot en met groep 8 van het basisonderwijs. Doordat de kinderen leren zich beter te houden aan de regels ontstaat er een positieve sfeer in de klas. De leerkracht verdeelt de leerlingen over een aantal teams. Elk team dat zich voldoende aan de klassenregels houdt, wint een kleine beloning. Zo stimuleren de leerlingen van een team elkaar om zich aan de regels te houden. Taakspel is ontwikkeld door CED-Groep/Pedologisch Instituut Rotterdam op basis van het Amerikaanse 'Good Behaviour Game'. Er worden nog verschillende onderzoeken verricht naar de effecten van Taakspel bij zowel jongere als oudere leerlingen en bij leerlingen in het speciaal onderwijs.

Erkenning

Een interventie wordt beoordeeld als 'bewezen effectief' aan de hand van vastgestelde criteria door de onafhankelijke Erkenningscommissie Interventies. Op basis van de criteria waaraan een interventie voldoet krijgt zij het oordeel 'theoretisch goed onderbouwd', 'waarschijnlijk effectief' of - nog beter - 'bewezen effectief', waarvoor een zware beoordelingsprocedure geldt. Voor het oordeel 'bewezen effectief' moeten ten minste twee Nederlandse onderzoeken (met sterke bewijskracht) de effectiviteit van een interventie aantonen. Omdat er in Nederland niet veel onderzoek wordt gedaan naar effectiviteit van interventies is dat niet eenvoudig. Een andere reden dat nu de eerste interventie het oordeel 'bewezen effectief' krijgt, is dat de erkenningscommissie pas sinds een halfjaar interventies hierop beoordeelt. De afgelopen twee jaar werden interventies alleen beoordeeld op 'theoretisch goed onderbouwd'. De komende tijd zullen naar verwachting nog meer interventies beoordeeld worden als 'waarschijnlijk effectief' of 'bewezen effectief'.

Databank	Effectieve	Jeugdinterventies
Classificatie	effectiviteit	(en informatie over de erkenningscommissie)
Persbericht	"Taakspel"	erkend als bewezen effectief (17 maart 2010)

Bijlage 4. Gemiddeld regelovertrekend gedrag zonder het Taakspel, 0 meting, tussenmeting en eindmeting.

Het onderstaande schema geeft aan hoeveel leerlingen in welke categorie zitten qua regelovertrekend gedrag. Er zijn drie metingen gedaan. Deze resultaten van elke meting zijn verkregen aan de hand van zes observatiemomenten van ieder 10 minuten. De observaties vonden plaats in momenten waarop er niet gewerkt werd met Taakspel. Er is gekozen voor de weergave van aantallen om het onderzoek zo anoniem mogelijk te houden.

Mate waarin de leerling zich aan de regels houdt:	0 Meting	Tussenmeting	Eindmeting
1. Meestal	7	10	17
2. Vaak	5	5	1
3. Vaak niet	5	6	3
4. Meestal niet	5	1	1
Totaal aantal leerlingen	22	22	22

Bijlage 5. Vragen aan de intern begeleider van basisschool De Driemaster.

Mail van mij aan de intern begeleidster.

Hallo

Petra,

Het stellen van de vragen via de mail is prima. In mijn onderzoek geef ik mijn eigen mening over Taakspel, geef ik aan wat de literatuur schrijft en wil ik ook de mening van anderen over Taakspel toelichten. Op deze manier zitten er verschillende onderbouwingen in het onderzoek. In mijn vorige mail gaf ik al aan dat ik benieuwd ben naar de bevindingen van het team van de Driemaster over het Taakspel. Een aantal vragen op een rijtje:

Wat was de reden van invoering van het Taakspel?
Waarom is er voor Taakspel gekozen?
Werken alle leerkrachten met Taakspel?
Hoe reageren de leerlingen op Taakspel?
Welke week en maandbeloningen zijn er gangbaar bij jullie op school?
Wat is de reactie van de ouders op het werken met Taakspel?
Sinds wanneer werken jullie met Taakspel en wat heeft het opgeleverd voor leerkrachten en leerlingen?
Als ervaringsdeskundige in het werken met Taakspel, wat heeft de belangrijkste bijdrage in het dagelijks onderwijs geleverd mbt. Taakspel?

Dit zijn de belangrijkste punten waar ik benieuwd naar ben,
Alvast bedankt voor de medewerking.

Met vriendelijke groet. Charlotte Boeijen

Ontvangen email met antwoord op de vragen.

Dag Charlotte,

De reden van invoering van het Taakspel. Bij de leerkrachten lag de vraag hoe zij de werkhouding en zelfstandigheid van de kinderen zouden kunnen vergroten.

Wij hebben voor Taakspel gekozen omdat de doelstellingen die beschreven worden ons aansprak. En vooral de meerwaarde van de attitude verandering die bij de leerkracht het spelen van Taakspel bevordert. Het positief benaderen en het op een positieve manier van beïnvloeding van het gedrag van de kinderen. Alle leerkrachten werken met Taakspel. Van nieuwe leerkrachten wordt verwacht dat ze zich gaan scholen. We hebben sinds dit schooljaar de afspraak dat iedereen elk schooljaar tot de kerst Taakspel speelt en afhankelijk van de groep (er zijn groepen waarbij het spelen niet echt nodig is omdat zij een hele goede werkhouding hebben en met elkaar ook een goede werksfeer kunnen bewerkstelligen. Ook is er soms sprake van een de leerkracht die 'van nature', of heeft het zich zo eigen gemaakt, iemand is die positieve complimenten en stimuleringen geeft) daarmee doorgaat.

Dagbeloningen: sticker, krul

Weekbeloningen; 10 minuten extra buitenspelen, een keer extra voorlezen, buiten gym of wat langer gymmen of een keer een speciaal spel of activiteit tijdens gym, voorlezen aan jongere kinderen, extra keer langer handarbeid, een leuk spel b.v. moordenaartje, knipoogje spelen. Een keer spelen op de berg (terrein vlak bij school).

Maandbeloning: een keer zwemmen, film kijken, een gastspreker uitnodigen, een keer een excursie (vaak staat dat al op het program maar wordt zo meegenomen als het uitkomt. Knuffels mee en hele middag mee spelen. Gezelschapsspelmiddag. Badjes feest, een keer schaatsen. Een keer thee drinken met wat lekkers op school en zelf maken. In de bovenbouw wordt een enkele keer als een van de laatste beloond met het zelf kiezen waar je mag zitten.

Reactie ouders: is over het algemeen goed. Er zijn ouders die vinden het niet eerlijk dat hun 'sociale' kind met soms wat drukkeren kinderen aan een tafel zitten. In hun ogen zijn die drukke kinderen de oorzaak dat taakspel niet gehaald wordt. Wij moeten dan uitleggen dat het de bedoeling is dat de kinderen taakspel altijd halen. En dat kinderen echt sociaal vaardig zijn als zij werkelijk met alle kinderen, of ze nu een stoornis hebben of gewoon druk zijn of wat dan ook , kunnen samenwerken. We vragen niet dat ze vrienden van elkaar moeten zijn of worden. Het komt voor dat soms in enkele extreme gevallen voor een kind aparte kaarten worden gegeven. Er wordt echter wel naar gewerkt om deze toch uiteindelijk weer in een groep te laten werken.

We werken nu drie jaar met Taakspel. Vrijwel alle leerkrachten vinden het prettig om ermee te werken. We gaan ons nu met de onderbouw ook scholen. Vooral de verandering in het leerkrachten gedrag is positief. Het spelen van Taakspel geeft in combinatie groepen soms wat moeilijkheden, het vergt oefening om het goed te kunnen spelen. Ook werken we sinds kort met groepsplannen en het werken met groepsplannen, dus heel effectief omgaan met je instructies in drie groepen en lestijden, en het spelen van taakspel is in de praktijk nog moeilijk. We zijn dus nog steeds aan het leren. De leerlingen geven zelf aan dat ze het prettig vinden om met taakspel te spelen, vooral omdat het zo lekker rustig is dan, zeggen ze. En de beloningen zijn leuk.

Belangrijkste bijdrage is denk ik toch wel de verbeterde werkhouding van de kinderen, gericht bezig zijn met de taken en een positieve benadering van de leerkrachten.

Ik hoop dat je er wat aan hebt.

Groeten van Petra Gerritsma